

VERKSTED

- gudstjeneste

Om labOra Verksted - gudstjeneste.....	8
1. Hjem-siden	9
Valgene på hjem-siden.....	9
Ny gudstjeneste.....	9
Åpne gudstjeneste.....	9
Ny gudstjenesteordning	9
Åpne gudstjenesteordning	9
2. Ny gudstjeneste.....	10
Opprette ny gudstjeneste	10
Lenke gudstjeneste til kalender-hendelse i Medarbeideren	11
Mine ordninger.....	12
Mine gudstjenester	12
3. Gudstjenestedesign - Redigering.....	13
Arbeidsflaten	13
Venstre panel	13
Filtrering	14
Gudstjeneste-treet	14
Forhåndsdefinerte filter	15
Lesninger	15
Musikk	15
Status-filtre.....	15
Gjenstår (RØD).....	15
Ikke fullført (GUL)	15
Fullført (GRØNN)	15
Status-valg når en gudstjeneste opprettes	16
Midtpanel	16
Designvinduet.....	17
Vis/Skjul element.....	17
Redigere innhold i aktivt ledd.....	18
Kopier innhold i aktivt ledd	19
Tilgjengelige kommandoer	19
Velg innhold og sett inn tekst og/eller notebilde fra salmebok N13	22
Redigere overskrifter/titler i designvinduet.....	24
Høyre panel	25

Notater	25
Veiledning.....	25
Velg innhold til aktuelt ledd	26
4. Ny gudstjenesteordning	27
5. Arbeide med design av gudstjenesteordning.....	28
Arbeidsflaten	28
Venstre panel	28
Midtpanel	28
Høyre panel	28
Spesiell funksjonalitet i ordnings-modus	29
Valgt innhold i ordnings-modus	29
Lagre flere innholds valg knyttet til en ordning	29
Legg inn i mal.....	30
Fjern fra mal	31
Gi nytt navn	31
Rediger.....	31
Nytt alternativ	31
Bruk denne...	32
Lukk.....	32
Visning av alternativ i ordningsmodus	32
Notater i ordningsmodus	33
Legg inn Notater	33
Felles mal-bibliotek i skyen (Dropbox – OneDrive++)	35
Bruk av Dropbox som felles ordnings-bibliotek	35
Utskrift av maler/gudstjenesteordninger.....	36
Status i ordningsmodus.....	37
Storskjerm i ordningsmodus	38
Småskjerm i ordningsmodus	39
6. Utskrift av gudstjeneste	40
Start utskrift.....	40
Skaler visningen av utskriften.....	40
Velg innhold for utskriften	40
Dokument-kategorier	40
Velg innhold for de enkelte ledd	41

Overskrift.....	41
Innhold.....	41
Oppdater	41
Rediger direkte i dokumentet	41
Husk utskriftsvalg for dokument-kategori.....	41
Verktøylinjen	42
Sideoppsett.....	42
Innhold (= kategorier).....	42
Regenerer innhold.....	43
Tittel skrift	43
Avsnitt skrift	43
Skrift	43
Avsnitt.....	43
Skriv ut.....	43
Skriv ut hefte	44
Lagre	44
Eksporter til PDF	45
Eksporter til Word	45
LabOra-mapper til liturg/medliturger/frivillige.....	45
7. Storskjerm	46
Velg innhold for Storskjerm.....	46
Presentasjon fra en brukerordning	46
Valg for hele presentasjon	46
Format	46
Svart bakgrunn	47
Blank mellom deler.....	47
Kolonner	47
Sett marger.....	47
Skrifttype og størrelse	47
Tekstjustering.....	48
Uthevet og/eller kursiv skrift.....	48
Merk alle.....	48
Lag PowerPoint.....	48
Valg for gjeldende slide	48

Kolonner	49
Sett marger	49
Fontstørrelse	49
Tekstjustering	49
Uthevet og/eller kursiv skrift.....	50
Tilbake til standard	50
Bruk av notater i PowerPoint presentasjon	50
Kontroll med marger i STORSkjerm	52
«Sett marger» i STORSkjerm-visning:	52
«Sett marger» i mal/gudstjenesteordning	55
Kontroll med salmevers som blir for lange i Storskjerm > PowerPoint	55
8. Småskjerm	56
Hva er det?	56
Småskjerm i labOra Verksted	56
Velg innhold.....	57
Merk alle.....	57
Finn Sted.....	57
Last opp – Publisert	59
Slett publisert innhold	60
Småskjerm på mobil/nettbrett.....	60
Mobiler som støttes	60
Appen på Iphone/iOS	60
Start appen	60
Se innhold	61
Del innhold	61
9. Bibliotek.....	63
Bla i biblioteket.....	63
Søk i biblioteket.....	63
Start søk.....	63
Avgrense søk.....	64
Prioritert søkeresultat	65
Bruk av «wildcards»	65
Avansert søk	65
OR	65

AND.....	65
+	65
-	65
www.gudstjeneste.no	65
Salmebok 2013	65
Søke i salmeboken.....	66
Navigere i salmeboken	68
Kopier salme	68
Hent ønsket målform/språk	69
Hør salmen sunget.....	69
Hør instrumental	69
Liturgisk musikk 2020	70
Målform liturgisk musikk.....	70
Noter for Utskrift eller Presentasjon.....	70
Kopier liturgisk musikk	71
Hør liturgisk musikk sunget (bare tilgjengelig for Liturgisk musikk 2011).....	71
Bibler	71
Navigering.....	71
Søk i Bibel	72
Egne ressurser i Biblioteket.....	73
Opprett rotmappe	73
Opprette egne dokumenter	73
10. Kirkeåret	75
11. Innstillinger	76
Plassering av maler/gudstjenesteordninger	77
Plassering av dokumenter	77
Plassering av «Mine ressurser».....	77
Loggfiler	77
www.gudstjeneste.no – lisensnummer.....	77
12. Ekskurs: Eksempel på notater til en ordning.....	78
Eksempler fra en menighet på notater til mal for lokal grunnordning	78
Notat til Informasjon om dagen	78
Notat til Inngangssalme.....	78
Notat til Samlingsbønn	78

Notat til Kyrie.....	78
Notat til Gloria	78
Notat til Hjertesang (innslag for barn før Første lesning)	78
Notat til Hallelujavers	78
Notat til Evangelium	78
Notat til Trosbekjennelsen	78
Notat til Salme etter Trosbekjennelsen.....	78
Notat til Kunngjøringer.....	79
Notat til Forbønn	79
Notat til Takoffer	79
Notat til Nattverdmåltidet.....	79
Notat til Fredshilsen pax.....	79
Notat til Du Guds Lam agnus dei	79
Notat til Utdeling.....	79
Mer om bruk av notater i gudstjenesteordninger	79
Opprettholde bevissthet om den lokale grunnordning	79
Samme informasjon til alle.....	79
Informasjon og hjelp til vikarer	80
Tjeneste i prostiet – felles mal-bibliotek	80

Om labOra Verksted - gudstjeneste...

Velkommen til labOra Verksted - gudstjeneste!

Gudstjenesteverkstedet er det unike verktøy for arbeid med planlegging av gudstjenester.

- For prester og organister
- For lønnede og ulønnede medarbeidere
- For alle som er med i gudstjenesteutvalg og menighetsråd

LabOra Verksted - gudstjeneste - verktøyet for gudstjenesteplanlegging:

- Planlegg gudstjenester enklere enn noen gang
- Bygg den lokale grunnordning enkelt og effektivt
- Gjøre notater til hvert enkelt ledd i ordningen.
- Lage gudstjenester basert på de ordningene en har laget.
- Alle gudstjenesteordninger på bokmål og nynorsk
- Tett integrert med www.gudstjeneste.no og Salmebok 2013 (krever lisens hos Eide Forlag)
- Oppdaterte gudstjenesteordninger 2020
- Integrert med liturgisk musikk 2020 (krever lisens hos Eide Forlag)
- Enkelt få svært gode utskrifter til forskjellige behov (liturg, medliturger og menighet)
- Lag gudstjeneste for Storskjerm med noen få klikk (PowerPoint)
- Publisert gudstjenester til «skyen» - småskjerm - og gjør dem tilgjengelige for mobiltelefon/lesebrett gjennom appen «I kirken» (gratis app) og for brukere i Medarbeideren.

Alle dokumenter (gudstjenester og gudstjenesteordninger) lagres som filer i mappen \Mine Dokumenter\LabOra Workshop. Maler lagres i undermappen \Template Folder. Denne plasseringen kan endres i innstillinger for Verkstedet ([se eget avsnitt om Innstillinger](#)).

Dokumenter har etternavnet LabOra, ordninger/maler LabOraT.

Bruk av felles filområder eller Dropbox (eller andre tilsvarende tjenester som f. eks. OneDrive) gjør det mulig å dele gudstjenestemaler og gudstjeneste dokumenter som en måtte ønske.

Ingen ressurser installeres lokalt på din maskin. Ressursene hentes dynamisk over internett. Det betyr at du må være tilkoblet internett for å bruke labOra Verksted.

Salmebok2013 og Liturgisk musikk 2020 fra Eide Forlag

Integrasjon med Salmebok2013 og Liturgisk musikk 2020 krever at en har nødvendige lisenser for dette hos Eide Forlag. Slik lisens bestilles hos Eide Forlag. Bestilling kan gjøres her:

<http://gudstjeneste.no/index.cfm/general/dspRegister>

Integrasjon med Salmebok2013 krever lisensen «DNKs salmedatabase».

Integrasjon med Liturgisk musikk 2020 krever lisensen «Gudstjeneste for Den norske kirke, med noter for menigheten».

LabOra Verksted ble i februar 2021 oppdatert i henhold til ny justert ordning for hovedgudstjeneste vedtatt av Kirkemøte i 2019.

1. Hjem-siden

Oppstartsbildet, eller hjem-siden, er en nettside der aktuell informasjon om labOra Verksted blir publisert:

LabOra Verksted

dagfinn

Bibliotek Kirkeåret

Sist åpnet...

- 2021.02.28 - Hovedgudstjeneste - 2sif
- 2021.02.21 - Hovedgudstjeneste med dåp - 1sif
- 2021.01.31 - Hovedgudstjeneste - Sám
- Hovedgudstjeneste med dåp

Ny gudstjeneste

Åpne gudstjeneste

Ny gudstjenesteordning

Åpne gudstjenesteordning

Ny gudstjenesteordning og ny liturgisk musikk kommer mandag 15. februar!

Rettigheter Bibel 2011: Bibelselskapet

LabOra Verksted - det unike verktøy for arbeid med gudstjenesten

- Planlegg gudstjenesten enkelt og effektivt
- Enkel integrasjon med Salmebok 2013 (Krever lisens på "DNKS salmedatabase" fra Eide forlag)
- Utskrifter for liturg og medliturg (+ mange flere)
- Produser gode presentasjoner for PowerPoint
- Publiser gudstjenesten til mobil og nettbrett

LabOra-mapper til liturg/medliturger

Vitec Agrando tilbyr spesial-lagde mapper med

16.02.2021 - Ny gudstjenesteordning og ny liturgisk

Valgene på hjem-siden

Ny gudstjeneste

Klikk for å opprette ny gudstjeneste. Se eget avsnitt [Ny gudstjeneste](#).

Åpne gudstjeneste

Klikk denne for å åpne andre gudstjenester enn de som vises i listen til venstre over sist åpnete dokumenter.

Ny gudstjenesteordning

Klikk for å opprette ny gudstjenesteordning. Se eget avsnitt [Ny gudstjenesteordning](#).

Åpne gudstjenesteordning

Åpner vindu for å velge mal du vil åpne for å arbeide videre med ordningen/malen.

2. Ny gudstjeneste

Opprette ny gudstjeneste

Klikk «Ny gudstjeneste»:

Følgende bilde vises:

- Velg ordning
- Velg dato (standard er kommende søndag)
- Gi navn til dokumentet (om du vil navngi forskjellig fra standard forslag)
- Klikk «Opprett»

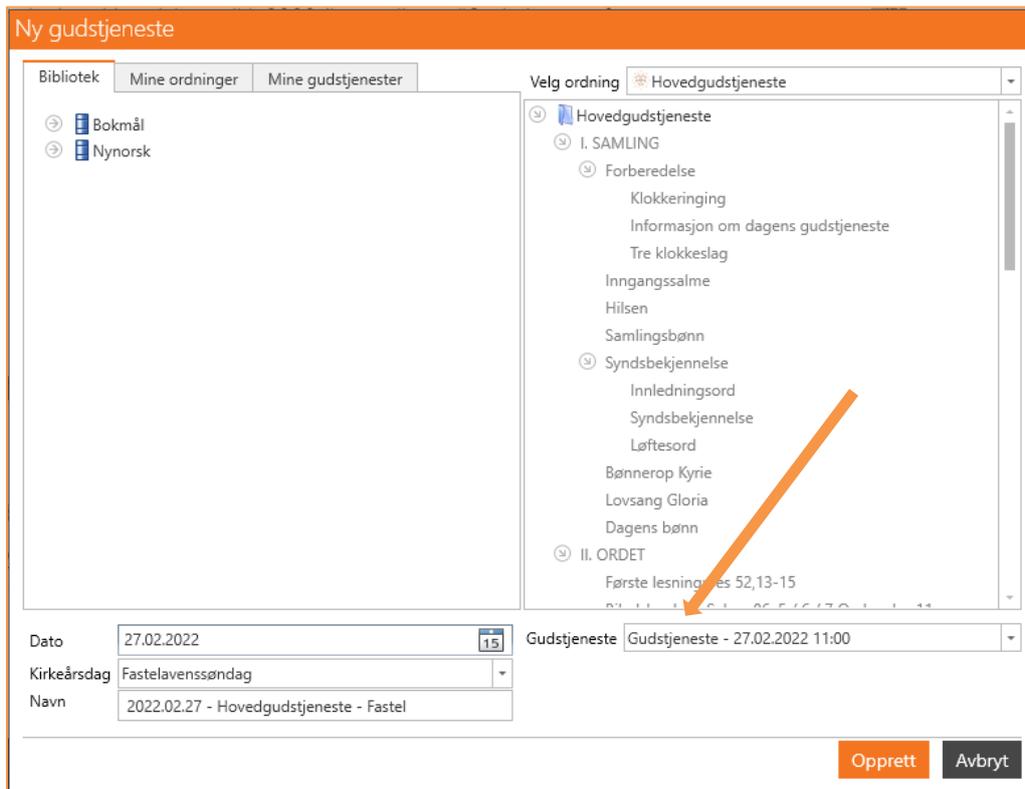
LabOra Verksted vil åpne vindu for videre arbeid med innhold og design – se avsnitt om Gudstjenestedesign.

MERK:

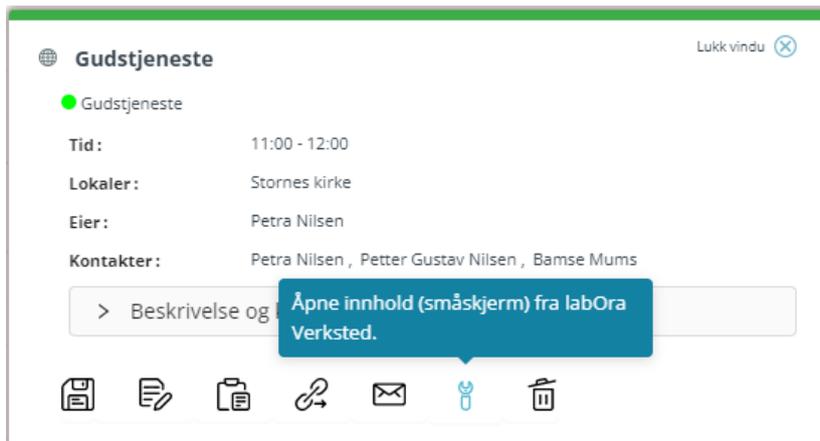
Alle ledd som *kan* fylles med innhold ut fra logikk knyttet til valgt ordning og kirkeårsdag har fått innhold. Typiske ledd som *ikke* har fått innhold er salmer.

Lenke gudstjeneste til kalender-hendelse i Medarbeideren

Dersom du er bruker også i Medarbeideren **OG** er ressurs (har en rolle) på planlagt gudstjeneste i Medarbeideren, vil vindu for ny gudstjeneste se slik ut:

Da vil gudstjenesten i labOra Verksted automatisk bli lenket til kalenderhendelsen i Medarbeideren. Dersom du nå lager [småskjerm-dokument](#) i labOra Verksted, vil det valgte innholdet i gudstjenesten bli tilgjengelig for alle brukere i Medarbeideren på den aktuelle kalenderhendelsen. I Medarbeideren ser det slik ut på PopUp-vinduet på avtalen:

Klikk på knappen «Åpne innhold fra labOra Verksted», og innholdet fra den planlagte gudstjenesten åpnet opp i et nytt nettleser-vindu.

På denne måten kan innholdet i den planlagte gudstjenesten fra labOra Verksted deles med alle brukere i Medarbeideren.

Mine ordninger

LabOra Verksted er spesielt laget for å tilrettelegge for effektiv planlegging med lokalt tilpassede gudstjenesteordninger som du kan «bygge» selv.

Beskrivelse av hvordan en lager egne gudstjenesteordninger beskrives i eget hovedavsnitt [Arbeide med design av gudstjenesteordning](#). Klikk på flippet «Mine ordninger» for å se egne ordninger du har laget – og bruke en av dem til å lage en ny gudstjeneste.

Mine gudstjenester

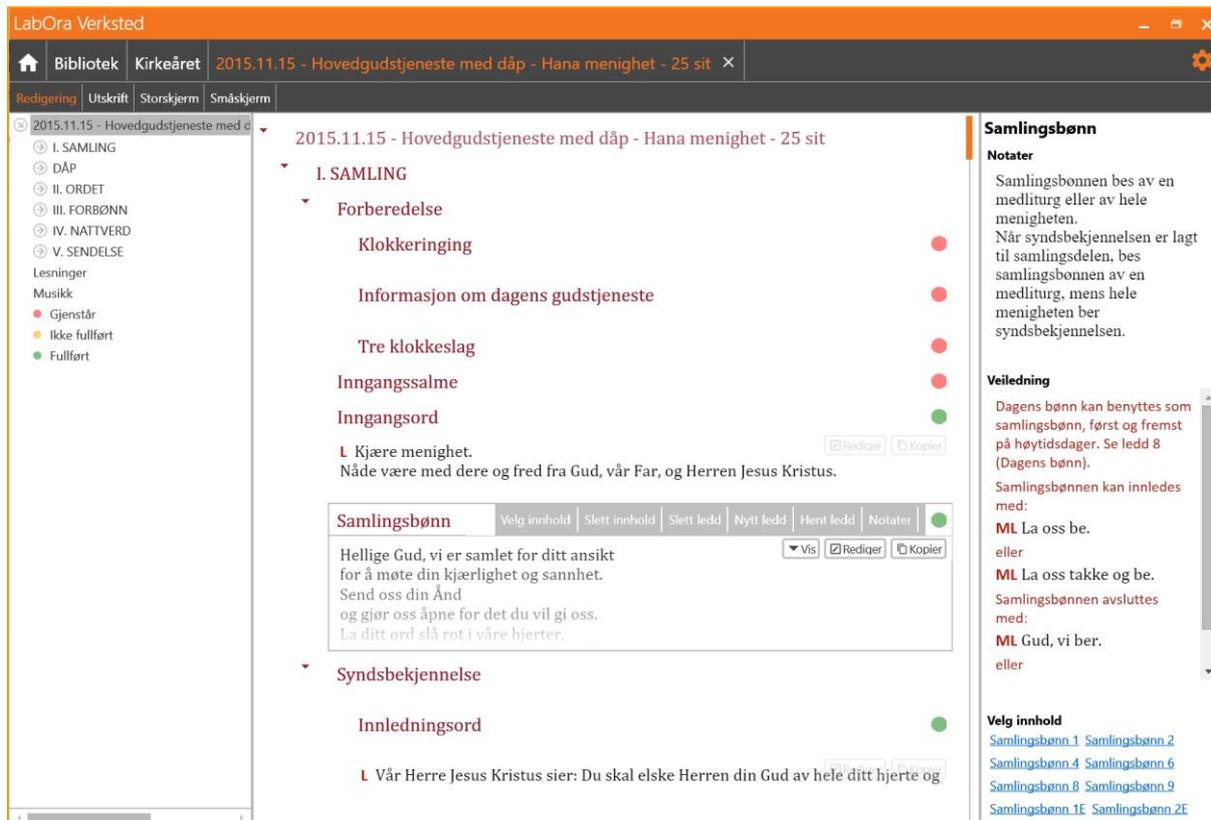
Du kan også bruke en gudstjeneste du har laget før som mal for en ny gudstjeneste. Klikk på flippet «Mine gudstjenester» og velg den gudstjenesten du vil bruke som mal for ny gudstjeneste.

Logikk som brukes:

- Alt innhold i gudstjenesten du velger å bruke som mal blir med til den nye gudstjenesten du lager.
- Alle oppslag etter Alternativ vil bruke gjeldende kirkeårsdag for den nye gudstjenesten som kontekst.

3. Gudstjenestedesign - Redigering

Dette er vinduet for arbeid med innhold til en gudstjeneste.

Arbeidsflaten

Arbeidsflaten i hovedvinduet har tre flater:

- Venstre panel handler om filtrering og navigering.
- Midt-panelet er flaten for det videre arbeid med innhold.
- Høyre panel er en kombinasjon av visning av:
  - Notater til aktuelt ledd
  - Veiledning for aktuelt ledd
  - Alternativ for aktuelt ledd

Nærmere beskrivelse følger.

Venstre panel

Venstre panel er for filtrering og navigering. I tillegg er noen funksjoner for redigering av struktur bare tilgjengelige her.

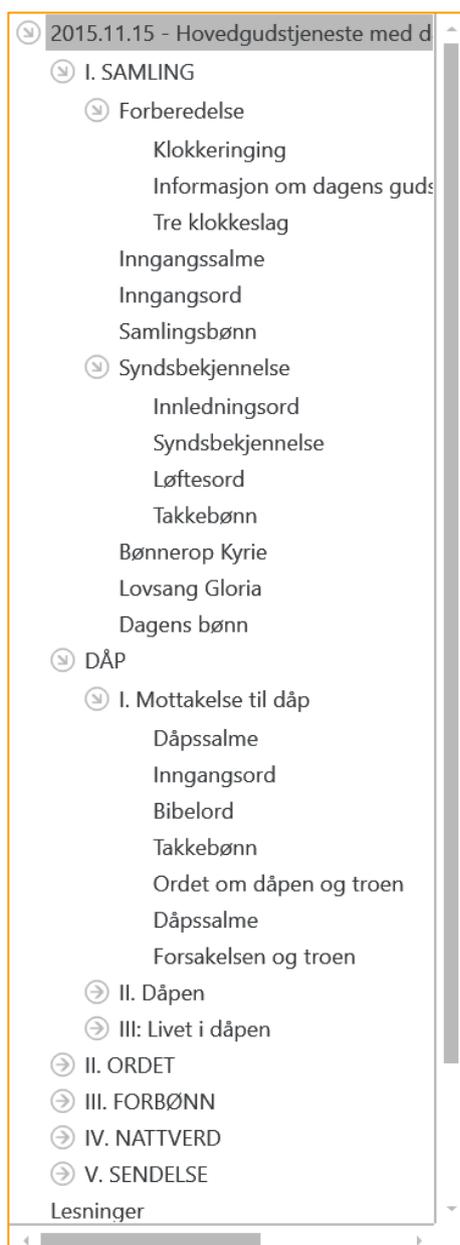
Filtrering

Når det velges en gren i trestrukturen i venstre panel, velges alltid en filtrering.

Gudstjeneste-treet

Gudstjenestetreet er en strukturell visning av aktuell gudstjeneste. Den kan utvides slik at alle grener vises.

Hele gudstjenestetreet fungerer som et filter.

EKSEMPEL:

Klikker du på grenen «2015.11.15 Hovedgudstjeneste...» vises hele gudstjeneste i design-vinduet i midt-panelet.

Klikker du på grenen «Samling» vises alle ledd i Samlingsdelen.

Klikker du på grenen «Forberedelse» vises alle ledd som hører med til «Forberedelse-delen».

Klikker du på «Informasjon om dagens gudstjeneste» vises kun dette ene leddet i design-vinduet.

MERK!

Dra og flytt:

Du kan dra og slippe et ledd i treet for å flytte det til en annen plass i gudstjenesten.

Forhåndsdefinerte filter

Det finnes noen forhåndsdefinerte filter i gudstjeneste-treet:

Lesninger

Viser lesningene for aktuell gudstjeneste.

Musikk

Viser ledd i aktuell gudstjeneste som handler om sang/musikk.

Status-filtre

De neste tre filtre er *status-filtre*:

Gjenstår (RØD)

Viser ledd i gudstjenesten som enda ikke har fått innhold.

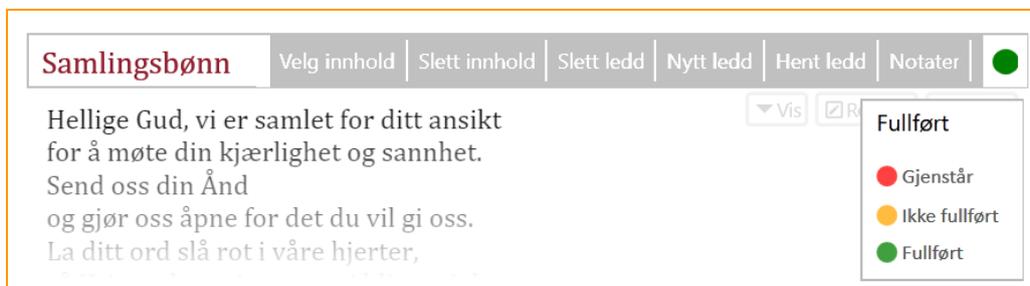
Ikke fullført (GUL)

Viser ledd i gudstjenesten som har fått innhold, men innholdet er ikke bekreftet endelig.

Fullført (GRØNN)

Viser ledd i gudstjenesten som har bekreftet innhold.

Status for et ledd endres ved å klikke på status-indikatoren oppe til høyre i aktuelt ledd (i design-vinduet):

Status-valg når en gudstjeneste opprettes

Når en gudstjeneste opprettes, settes status litt forskjellig avhengig av om det er en BRUKER-ordning eller en av de forhåndsdefinerte ordningene som brukes.

Når en gudstjeneste lages fra en *forhåndsdefinert ordning* settes status som følgende:

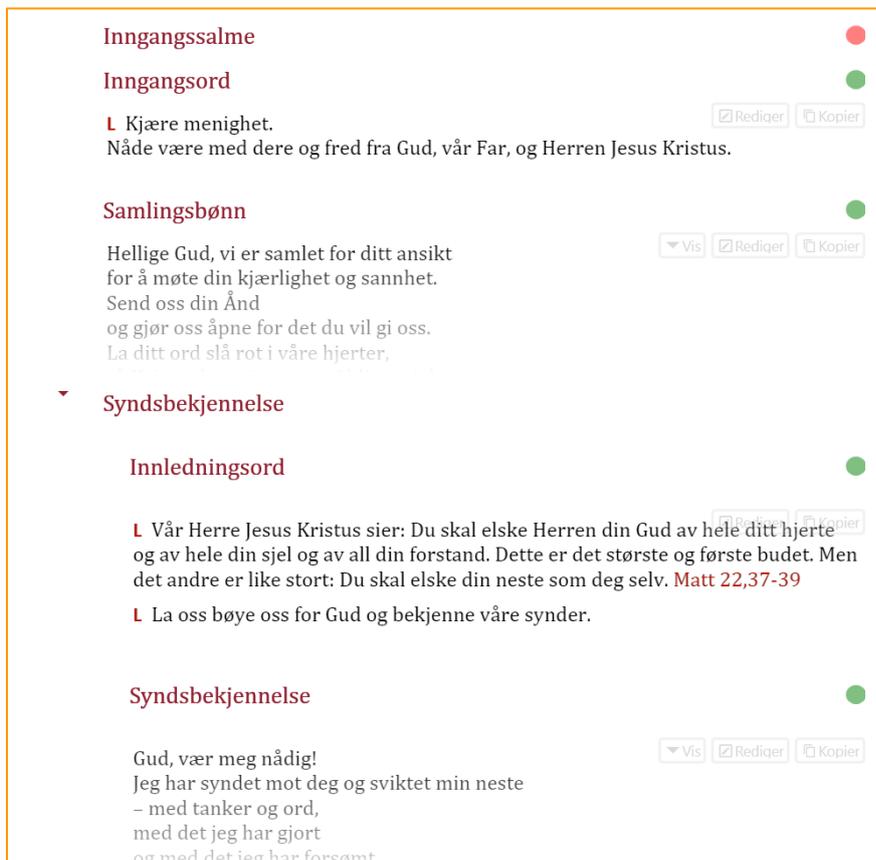
- Alle ledd som har fått innhold settes til status GRØNN.
- Tomme ledd settes til status RØD.

Når en gudstjeneste lages fra en *BRUKER-ordning*, settes status i forhold til valgt status i brukerordningen. Om valg av status i ordningens-dokumentet, se også under avsnitt om [«Arbeide med design av gudstjenesteordning»](#). Når en gudstjeneste lages fra en slik brukerordning settes status som følgende:

- Alle ledd som har valgt innhold OG er satt til GUL status i brukerordningen får GUL status i gudstjenesten selv om de har fått innhold (Betyr: Dette leddet vil jeg alltid sjekke).
- Alle ledd som er satt til GUL status i brukerordningen får RØD status i gudstjenesten dersom de ikke har fått innhold.
- For ledd som har GRØNN status i brukerordningen, settes status som når en gudstjeneste lages fra en forhåndsdefinert ordning.

Midtpanel

Midtpanelet er hovedvinduet for alt arbeid med innholdet i gudstjenesten. Her finnes svært mange funksjoner tilgjengelige – og de dukker opp *når* du trenger dem *der* du trenger dem.

The screenshot shows a list of liturgical texts in a software interface. Each text entry has a title, a status indicator (a colored circle), and editing options (buttons for 'Rediger' and 'Kopier').

- Inngangssalme**: Status RØD (red circle).
- Inngangsord**: Status GUL (yellow circle).
- Kjære menighet**: Status GUL (yellow circle). Text: "Nåde være med dere og fred fra Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus." Buttons: Rediger, Kopier.
- Samlingsbønn**: Status GUL (yellow circle). Text: "Hellige Gud, vi er samlet for ditt ansikt for å møte din kjærlighet og sannhet. Send oss din Ånd og gjør oss åpne for det du vil gi oss. La ditt ord slå rot i våre hjerter." Buttons: Vis, Rediger, Kopier.
- Syndsbekjennelse**: Status GUL (yellow circle).
  - Innledningsord**: Status GUL (yellow circle). Text: "Vår Herre Jesus Kristus sier: Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand. Dette er det største og første budet. Men det andre er like stort: Du skal elske din neste som deg selv. **Matt 22,37-39**" Buttons: Rediger, Kopier.
  - Syndsbekjennelse**: Status GUL (yellow circle). Text: "Gud, vær meg nådig! Jeg har syndet mot deg og sviktet min neste – med tanker og ord, med det jeg har gjort og med det jeg har forsømt." Buttons: Vis, Rediger, Kopier.

Designvinduet

Nøkkelen til arbeidet med videre design og innhold til gudstjenesten er at dokumentet i designvinduet er et *strukturert* dokument. Dette blir synlig om du drar musa over dokumentet. For hvert ledd du drar musa over, viser en ramme hvilket ledd i dokumentet som er aktivt. I eksempelet nedenfor er «Samlingsbønn» aktivt ledd:

Inngangssord ●

L Kjære menighet. [Rediger] [Kopier]
 Nåde være med dere og fred fra Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus.

Samlingsbønn | Velg innhold | Slett innhold | Slett ledd | Nytt ledd | Hent ledd | Notater ●

Hellige Gud, vi er samlet for ditt ansikt [Vis] [Rediger] [Kopier]
 for å møte din kjærlighet og sannhet.
 Send oss din Ånd
 og gjør oss åpne for det du vil gi oss.
 La ditt ord slå rot i våre hjerter,

▼ **Synsbekjennelse**

Innledningsord ●

L Vår Herre Jesus Kristus sier: Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte [Rediger] [Kopier]
 og av hele din sjel og av all din forstand. Dette er det største og første budet. Men
 det andre er like stort: Du skal elske din neste som deg selv. **Matt 22,37-39**

L La oss bøye oss for Gud og bekjenne våre synder.

Når et ledd blir aktivt dukker det også opp en verktøylinje med aktuelle kommandoer for aktivt ledd. Disse kommandoene vil være litt forskjellige for hvert ledd – alt etter *type* ledd i gudstjenesten.

Vis/Skjul element

Et ledd i gudstjenesten med mye innhold kan vises i «Skjult» status:

Samlingsbønn | Velg innhold | Slett innhold | Slett ledd | Nytt ledd | Hent ledd | Notater ●

Hellige Gud, vi er samlet for ditt ansikt [Vis] [Rediger] [Kopier]
 for å møte din kjærlighet og sannhet.
 Send oss din Ånd
 og gjør oss åpne for det du vil gi oss.
 La ditt ord slå rot i våre hjerter,

For ledd med kort innhold er ikke dette valget tilgjengelig.

Logikk som anvendes:

- Når en gudstjeneste lages fra en forhåndsdefinert ordning, og et ledd har fått innhold, settes status til GRØNN og SKJULT når innholdet overskrider det labOra Verksted oppfatter som langt innhold.
- Når en gudstjeneste lages fra en brukerordning settes et ledd som har GUL status i ordningen til status GUL/ÅPEN når leddet har fått innhold i gudstjenesten.

- Når status i et element i en gudstjeneste endres fra GUL til GRØNN settes samtidig status til SKJULT når innholdet overskrider det labOra Verksted oppfatter som langt innhold.

En kan når som helst skifte mellom ÅPEN/SKJULT visning av et element:

- Er et element SKJULT kan en holde musen over knappen «Vis» og elementet vises i full lengde til en flytter musen.
- *Klikker* du knappen «Vis» sett elementet til konstant åpen visning (= viser elementet i sin fulle lengde).
- Klikker du knappen «Skjul» settes visning tilbake til skjult visning.

Redigere innhold i aktivt ledd

Dobbel-klikk på et ledd (eller klikk knappen «Rediger» ute til høyre for å redigere/endre innholdet i et ledd. Visningen blir som følgende:

- Eventuelt notat og veiledning til alternativet vises i venstre panel.
- Alternativer vises i høyre panel – med forhåndsvisning av innhold nederst til høyre.

Midtpanelet er nå et redigeringsvindu. Her kan du gjøre de endringer du vil i teksten for aktuelt ledd. Du endrer *ikke* de opprinnelige ressursene når du redigerer innhold på denne måten.

Valgene som gjøres her for skrifttype m.m. blir med videre når en kommer til utskrift. Mer om dette følger i eget avsnitt om [Utskrift](#).

TIPS:

Du kan «Dra og slippe» et alternativ fra høyre panel ved å ta tak i ikonet for alternativet nede til høyre og dra og slippe det inn i redigeringsvinduet.

Du kan også merke tekst i vinduet nede til høyre og «Dra og slippe» valgt tekst.

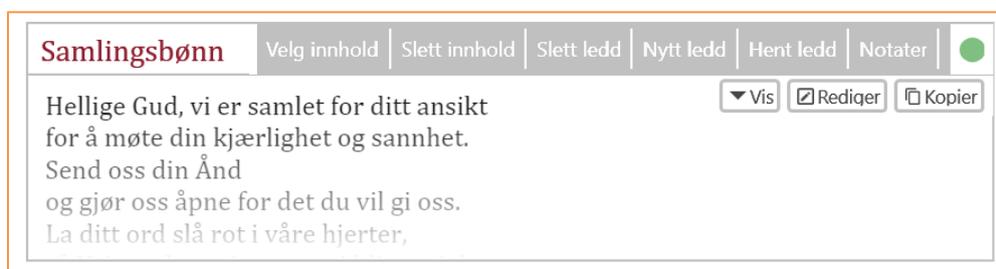
Kopier innhold i aktivt ledd

Klikk knappen «Kopier» for å kopiere hele innholdet i aktivt ledd.

Tilgjengelige kommandoer

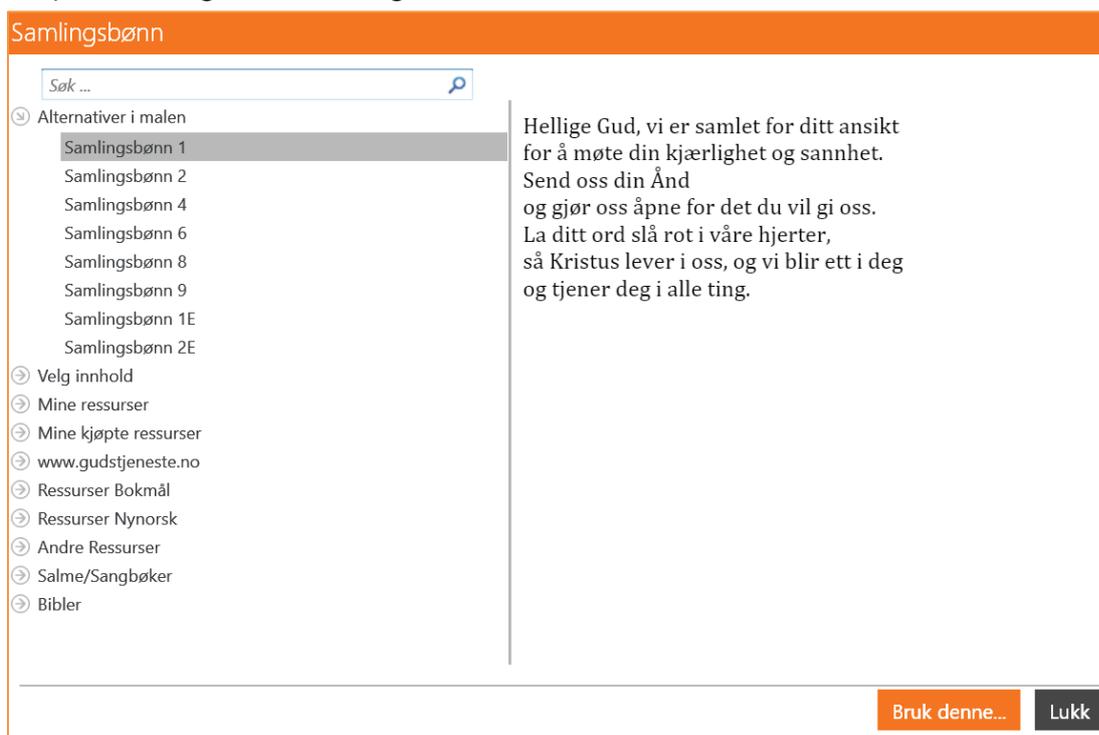
Når musen føres over et element i designvinduet, vises tilgjengelige kommandoer for aktuelt ledd.

Kommandoene er noe forskjellige alt etter type element som er aktivt. *Mulige* kommandoer beskrives nedenfor.

Velg innhold

Velg andre alternativer for aktuelt ledd. Valgene står i forhold til type element (lesning, liturgisk ledd osv.). For samlingsbønn vises følgende:

- Først vises de alternativer for samlingsbønn som brukeren har lagt inn i malen selv. Se mer om dette under avsnitt [«Arbeide med design av gudstjenesteordning»](#).
- Dernest vises de alternativer for samlingsbønn som hører til gjeldende gudstjenesteordning.
- Endelig vises hele biblioteket som gir en tilgang til alle ressurser.

Velg «Bruk denne» for å sette inn ditt valg.

Velg «Lukk» for å ikke endre gjeldende innhold.

Merk at det finnes en kraftig søkefunksjon i vinduet for å velge alternativ til innhold. Denne søkefunksjonen er beskrevet i avsnitt «Søke i biblioteket»

Grenen www.gudstjeneste.no gir tilgang til de ressurser brukeren har lisens på hos Eide Forlag. Denne beskrives i eget avsnitt i [Biblioteket](#). Her finner en f. eks. tekst og noter til Norsk Salmebok 2013.

MERK:

Mulige alternativ til et element vil også (som oftest) vises nederst til høyre i høyre panel – og kan også velges her:

Lovsang Gloria L/ML Ære være Gud i det høyeste M og fred på jorden blant mennesker (som) Gud har glede i. Vi lover deg, vi priser deg, vi tilber deg, vi opphøyer deg. Amen. ☐ Rediger ☐ Kopier	Velg innhold Lovsang gloria A Lovsang gloria B Lovsang gloria 3A - Måne og sol Gloria (Afsen) - tekst Gloria (Afsen) - noter Gloria Taize - tekst Gloria Taize - noter S97.32 Du er hellig. Du er hel. S97.36 Evige Gud, vi tilber deg!

Er det lagt inn bruker-elementer i malen, vises bare disse. Er det ingen brukerelementer i malen, vises de alternativer i gudstjenestebøkene som hører ordningen til.

Velg innhold på en salme vil vise et utvalg av salmeforslag.

Velg innhold for en lesning viser lesningene for aktuell dag.

Slett innhold

Sletter *innhold* i aktivt ledd. Selve elementet fjernes ikke. For salmer settes tittel tilbake til utgangspunktet (f.eks. Inngangssalme). Det samme gjøres for lesninger (f.eks. Første lesning).

Slett ledd

Sletter valgt ledd. Du må bekrefte valget før det blir utført.

Nytt ledd

Setter inn nytt ledd *etter* aktivt ledd. Et vindu for å sette tittel på leddet vises:

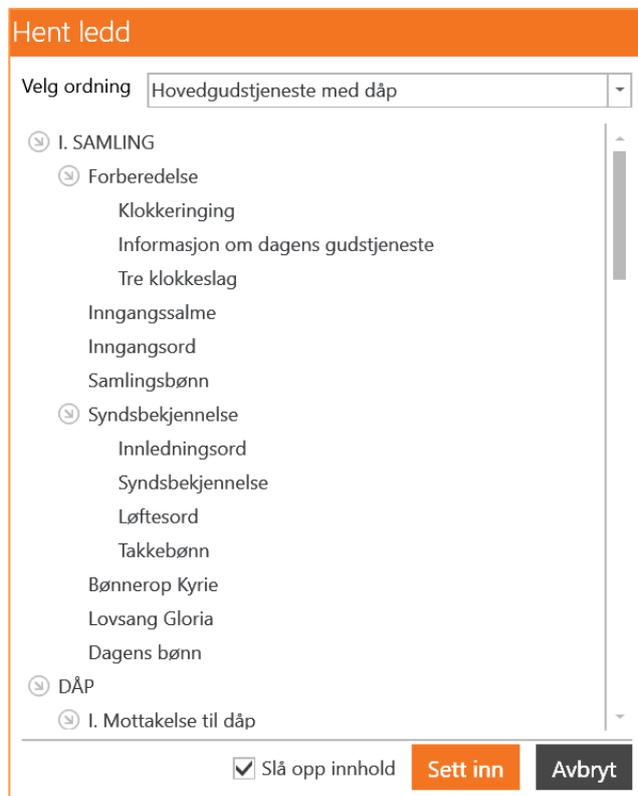
Nytt ledd

Tittel

Skriv inn tittel og velg «OK». Midtpanelet skifter til redigerings-modus. Skriv inn teksten og klikk «Lagre og lukk». Det nye leddet settes inn ETTER gjeldende ledd.

Hent ledd

Setter inn et ledd fra gjeldende ordning en gang til – f.eks. en salme til. En kan også hente et ledd fra alle andre ordninger.

Velg hvilket ledd du vil sette inn en gang til (eller igjen – om du hadde slettet det). Du kan også velge å automatisk ta med innhold. Klikk «Sett inn» for å sette inn valgt ledd. Nytt ledd settes inn ETTER gjeldende ledd.

Denne funksjonen er nyttig når du f.eks. vil sette inn en ekstra salme.

Skriv tekst

For innholdselementer som enda ikke har noe innhold vises kommandoen «Skriv tekst».

Notater

Til alle ledd i gudstjenesten kan det gjøres notater:

Når et notat er laget vises det øverst i høyre panel når aktuelt ledd er aktivt. Notater egner seg spesielt når en lager egne gudstjenesteordninger. Notater som legges inn i en gudstjeneste vises bare når en arbeider med gjeldende gudstjeneste.

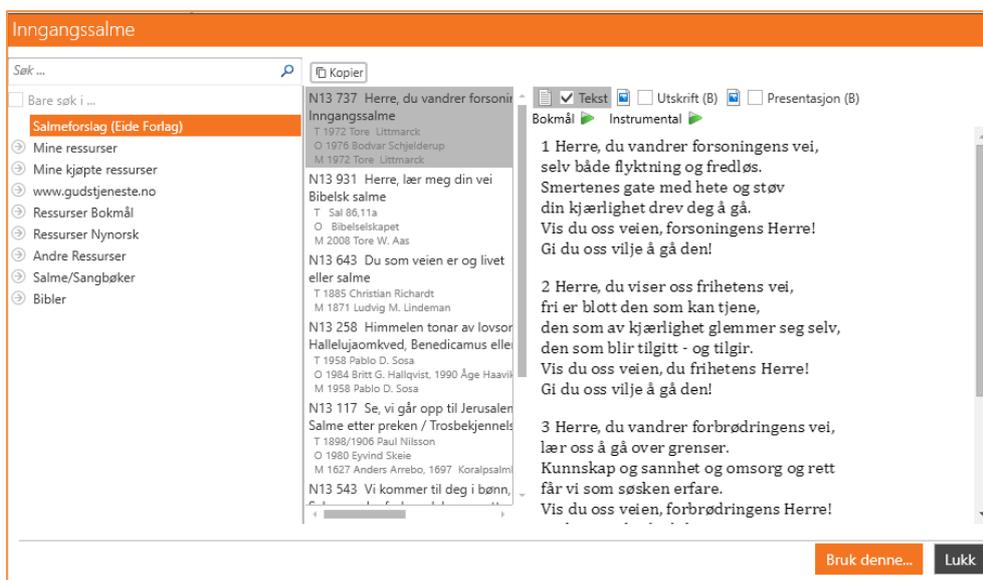
MERK:

Både kommandoen «Velg innhold» og «Notater» har en noe annen betydning når en designer en gudstjenesteordning – se eget avsnitt nedenfor om [Ny gudstjenesteordning](#).

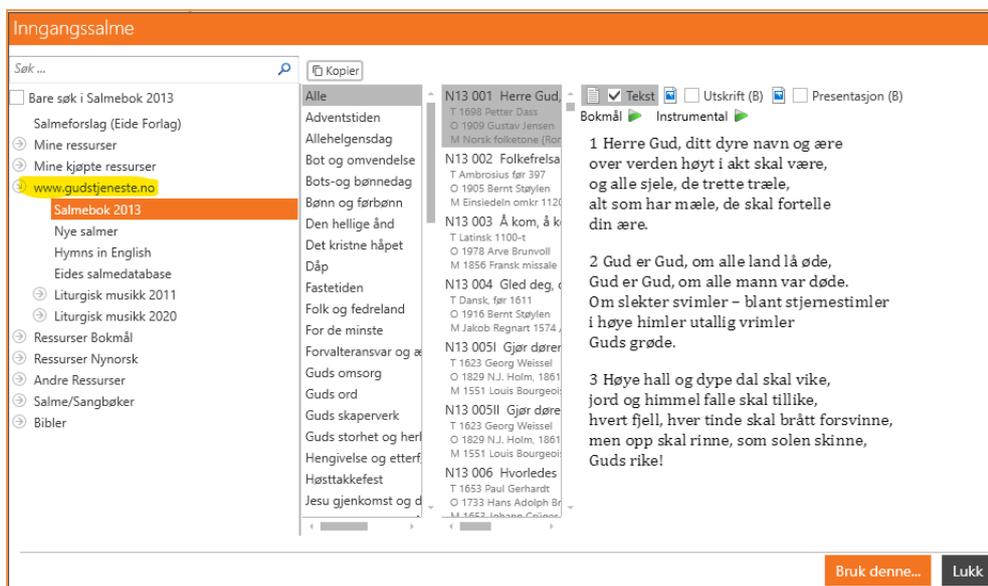
Velg innhold og sett inn tekst og/eller notebilde fra salmebok N13

Merk: Integrasjonen med salmebok N13 og liturgisk musikk 2011/2020 forutsetter at en har nødvendige lisenser hos Eide Forlag og har registrert sitt lisensnummer i [Innstillinger i labOra Verksted](#).

Når du klikker «Velg innhold» til en salme i gudstjenesten, vil labOra Verksted som standard vise salmeforslag fra Eide Forlag:

Hele salmeboken N13 finner du under grenen «www.gudstjeneste.no»:

Sett inn TEKST fra salmeboken N13

For å sette inn teksten fra en salme i N13 i gudstjenesten, velger en «Tekst» og klikker «Bruk denne»:

The screenshot shows the 'Inngangssalme' (Introductory Hymn) selection screen. On the left is a search bar and a list of categories. The main area displays a list of hymns. Hymn N13 001 'Herre Gud' is selected. At the top right, there are three options: 'Tekst' (checked), 'Utskrift (B)', and 'Presentasjon (B)'. The 'Tekst' option is circled in red. Below the hymn list, the lyrics for N13 001 are displayed in three stanzas. At the bottom right, there are two buttons: 'Bruk denne...' and 'Lukk'.

Sett inn NOTEBILDE fra salmeboken N13

For å sette inn notebilde fra en salme, velger en enten «Utskrift» eller «Presentasjon»:

The screenshot shows the same 'Inngangssalme' interface. In this view, the 'Utskrift (B)' option is selected and circled in red. The main area displays the musical notation for hymn N13 001, including a treble clef, a key signature of one flat, and the lyrics: 'Her-re Gud, ditt dy-re navn og æ-re o-ver ver-den høyt i akt skal væ-re, og al-le sje-le, de tret-te træ-le, alt som har mæ-le, de skal for-tel-le din æ-re.' At the bottom right, the 'Bruk denne...' and 'Lukk' buttons are visible.

Sett inn TEKST OG NOTEBILDE

For å sette inn BÅDE tekst OG notebilde til en salme, klikk «Tekst» og i tillegg INNE I DEN LILLE FIRKANTEN ved «Utskrift» eller «Presentasjon»:

Inngangssalme

Søk ...

- Bare søk i Salmebok 2013
- Salmeфорslag (Eide Forlag)
- Mine ressurser
- Mine kjøpte ressurser
- www.gudstjeneste.no
  - Salmebok 2013**
  - Nye salmer
  - Hymns in English
  - Eides salmedatabase
- Liturgisk musikk 2011
- Liturgisk musikk 2020
- Ressurser Bokmål
- Ressurser Nynorsk
- Andre Ressurser
- Salme/Sangbøker
- Bibler

Alle

- Adventstiden
- Allehelgensdag
- Bot og omvendelse
- Bots-og bønnedag
- Bønn og førbønn
- Den hellige ånd
- Det kristne håpet
- Dåp
- Fastetiden
- Folk og fedreland
- For de minste
- Forvalteransvar og æ
- Guds omsorg
- Guds ord
- Guds skaperverk
- Guds storhet og herl
- Hengivelse og etterf
- Høsttakkefest
- Jesu gjenkomst og d

N13 001 Herre Gud
T 1698 Petter Dass
O 1909 Gustav Jensen
M Norsk folketone (Ror

N13 002 Folkefrelsa
T Ambrosius før 397
O 1905 Bernt Støylen
M Einsiedeln omkr 1120

N13 003 Å kom, å k
T Latinsk 1100-t
O 1978 Arve Brunvoll
M 1856 Fransk missale

N13 004 Gled deg, d
T Dansk, før 1611
O 1916 Bernt Støylen
M Jakob Regnart 1574

N13 005I Gjør dører
T 1623 Georg Weissel
O 1829 N.J. Holm, 1861
M 1551 Louis Bourgeol

N13 005II Gjør dører
T 1623 Georg Weissel
O 1829 N.J. Holm, 1861
M 1551 Louis Bourgeol

N13 006 Hvorledes
T 1653 Paul Gerhardt
O 1733 Hans Adolph Br
M 1662 Johann Crisost

Tekst Utskrift (B) Presentasjon (B)

Bokmål Instrumental

1 Herre Gud, ditt dyre navn og ære
over verden høyt i akt skal være,
og alle sjele, de trettede træle,
alt som har mæle, de skal fortelle
din ære.

2 Gud er Gud, om alle land lå øde,
Gud er Gud, om alle mann var døde.
Om slekter svimler – blant stjernestimler
i høye himler utallig vrimler
Guds grøde.

3 Høye hall og dype dal skal vike,
jord og himmel falle skal tillike,
hvert fjell, hver tinde skal brått forsvinne,
men opp skal rinne, som solen skinne,
Guds rike!

Redigere overskrifter/titler i designvinduet

Du kan redigere alle titlene i design-vinduet. Klikk på tittelen du vil redigere, og teksten merkes for redigering. Trykk «ENTER» for å lagre endring av tittel.

Samlingsbønnen vår i dag | Velg innhold | Slett innhold | Slett ledd | Nytt ledd | Hent ledd | Notater |

Hellige Gud, vi er samlet for ditt ansikt
for å møte din kjærlighet og sannhet.
Send oss din Ånd
og gjør oss åpne for det du vil gi oss.
La ditt ord slå rot i våre hjerter,

Høyre panel

Samlingsbønn

Notater

Samlingsbønnen bes av en medliturg eller av hele menigheten.

Når syndsbekjennelsen er lagt til samlingsdelen, bes samlingsbønnen av en medliturg, mens hele menigheten ber syndsbekjennelsen.

Veiledning

Dagens bønn kan benyttes som samlingsbønn, først og fremst på høytidsdager. Se ledd 8 (Dagens bønn).

Samlingsbønnen kan innledes med:

ML La oss be.

eller

ML La oss takke og be.

Samlingsbønnen avsluttes med:

ML Gud, vi ber.

eller

ML Vi ber i Jesu navn.

A Amen.

Velg innhold

[Samlingsbønn 1](#) [Samlingsbønn 2](#)

[Samlingsbønn 4](#) [Samlingsbønn 6](#)

Bønnerop Kyrie

Notater

I fastetiden bør en form for kyrielitani brukes, ellers velger liturg hvilket kyrie som skal brukes.

Veiledning

Kyrie eleison synges.

Kyrie kan utvides til et kyrielitani.

Kyrie kan utelates i enkelte gudstjenester.

Høyre panel i hovedvinduet inneholder tre forskjellige elementer:

- Notater til aktivt ledd (dersom det finnes).
- Veiledning til aktuelt ledd
- Alternativer til aktuelt ledd

Notater

Notater kan enten være notater som er lagt inn til gjeldende ledd i gudstjenesteordningen, eller notat som er skrevet inn til gjeldende ledd i den spesifikke gudstjenesten en arbeider.

Notater kan redigeres ved å klikke på knapp «Notater» for ethvert ledd i gudstjenesten.

Veiledning

Veiledning vil som oftest vise veiledningen til aktuelt ledd fra gudstjenestebøkene. Bruker kan ikke endre/redigere denne teksten.

Velg innhold til aktuelt ledd

Velg innhold

[Bønnerop kyrie 1](#) [Bønnerop kyrie 2](#) [Kyrielitani](#)

[Kyrie \(Afsen\) - tekst](#) [Kyrie \(Afsen\) - noter](#)

[Kjære Gud, vi ber om nåde - tekst](#)

[Kjære Gud, vi ber om nåde - noter](#)

Nederst til høyre i høyre panel vises alternativer for gjeldende ledd.

Dersom det er laget egne alternativer til aktuell ordning som er brukt, vises bare disse. Finnes det ikke egne alternativer i malen, vises de alternativer som hører ordningen til.

Klikk på et alternativ, og innholdet vises. Klikk «Bruk denne» for å sette inn valgt alternativ i gudstjenesten.

 Prefasjon (Advent)

I sannhet verdig og rett er det at vi alltid og alle steder takker deg, allmektige Gud, evige Far, ved Jesus Kristus, vår Herre, han som du sendte til frelse for verden for å oppfylle de løfter du gav ditt folk gjennom profetene. Ved ham lovsynger englene din herlighet, og din menighet i himmelen og på jorden priser ditt navn med samstemmig jubel. Med dem vil også vi forene våre røster og tilbedende

svnøe.

Bruk denne...

TIPS: Hold nede Ctrl-knapp og klikk et alternativ. Da settes valget automatisk inn i gudstjenesten uten at det vises først.

4. Ny gudstjenesteordning

Klikk «Ny gudstjenesteordning» på startskjermen. Skjermen nedenfor vises:

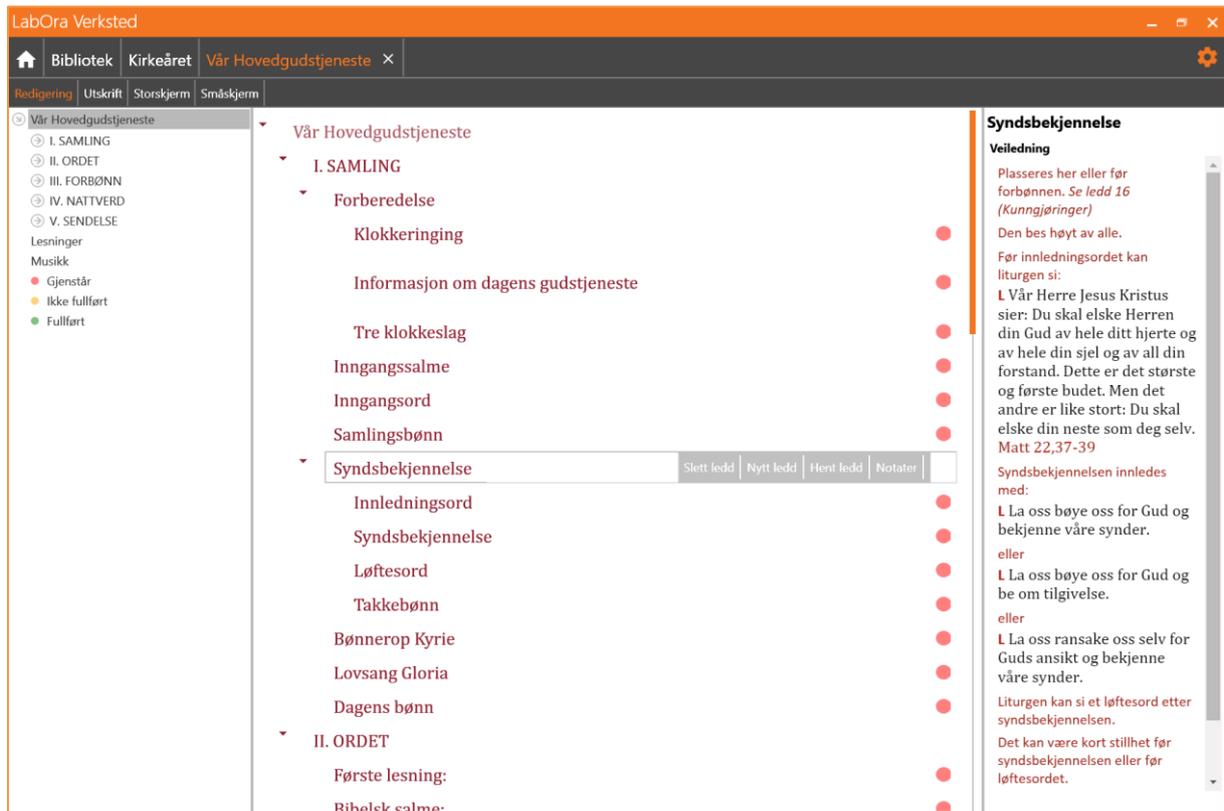
Når du vil lage en ny gudstjenesteordning tar du alltid utgangspunkt i en eksisterende ordning. Velg ordning du vil bruke som utgangspunkt, sjekk om foreslått navn er det du vil ha, og klikk «Opprett». Alle ordninger er tilgjengelige på bokmål og nynorsk. **Du kan også opprette en ny gudstjenesteordning basert på en allerede laget brukerordning eller en tidligere laget gudstjeneste.**

Hovedvinduet for arbeid med gudstjenesten åpnes, men nå i et spesielt ordnings-modus. Beskrivelse følger i eget avsnitt [Arbeide med design av gudstjenesteordning](#).

Ordningen blir lagret som en egen type dokument som er tilgjengelig som ordning når en senere skal lage nye gudstjenester (fil etternavn: LabOraT).

5. Arbeide med design av gudstjenesteordning

Når en ny gudstjenesteordning opprettes, åpnes den ordningen som ble valgt som utgangspunkt – men uten at noe innhold settes inn. I tillegg er funksjonaliteten en del forskjellig fra når det arbeides med en «virkelig» gudstjeneste.

Arbeidsflaten

Som når det arbeides med en konkret gudstjeneste, er hovedvinduet i ordnings-modus også inndelt i tre arbeidsflater:

Venstre panel

Venstre panel fungerer identisk som når det arbeides med en konkret gudstjeneste. Det brukes til filtrering, navigering osv.

Midtpanel

Midtpanelet er vinduet der det meste blir gjort når en bygger en ny ordning. Svært mye ligner det som kan gjøres når en arbeider med en gudstjeneste, men en del funksjoner – og konsekvenser – er forskjellige når en arbeider med en ordning.

Som når en arbeider med en gudstjeneste, vil også i ordnings-modus aktuelle kommandoer bli tilgjengelige når musen føres over det enkelte ledd i gudstjenesteordningen.

Høyre panel

I ordningsmodus vises ikke Alternativ i høyre panel. Men veiledning og Notater vises – med noe forskjellig betydning enn når det arbeides med en gudstjeneste.

Spesiell funksjonalitet i ordnings-modus

Valgt innhold i ordnings-modus

Som når det arbeides med en gudstjeneste, kan det også i en ordning velges «Velg innhold»:

Samlingsbønn | Velg innhold | Slett innhold | Slett ledd | Nytt ledd | Hent ledd | Notater | ●

Denne bønnen er spesielt anvendelig i gudstjenester med mange barn.
 En gruppe barn kan stå foran menigheten og vise tegnene. De i menigheten som ønsker det, kan gjøre håndbevegelsene sammen med barna.

Løftede hender
ML Kjære Gud, du er hos oss.
 Tenn ditt lys i oss.

Hendene i kryss foran brystet
ML Kjære Jesus, du går med oss.
 La oss få leve i din fred.

Hendene mot hverandre foran brystet med fingertuppene opp
ML Kjære Gud, du ser oss.
 Ta imot våre tanker og stille bønner.

Hendene strakt ut foran oss med håndflatene opp
ML Kjære Jesus, du tar våre hender i dine.
 Led oss på din gode vei.

Vi tar dem som sitter ved siden av oss, i hånden.
ML Gode Hellige Ånd, takk for at vi ikke er alene.
 Hjelp oss å se hverandre med kjærlighet.

Når et alternativ er valgt som innhold i en ordning, vil det valgte alternativ også alltid være standard valgt alternativ når det opprettes en gudstjeneste basert på denne ordningen. Dette gjelder uansett hvilken type ledd det er (Lesning, salme eller annet liturgisk element).

Lagre flere innholds valg knyttet til en ordning

I ordningsmodus kan en velge å definere et antall alternativer som innholds valg knyttet spesielt til denne malen. Alternativvinduet ser ut som følger:

Herrens bønn

Legg inn i mal | Nytt alternativ

Søk ...

Kopier

Velg innhold

- Vår Far
- Fader vår
- Fader vår (eldre form)
- Fader vår (Nordsamisk)
- Fader vår (Sørsamisk)
- Fader vår (Lulesamisk)
- Fader vår (Kvensk)

Mine ressurser

- Mine kjøpte ressurser
- www.gudstjeneste.no
- Ressurser Bokmål
- Ressurser Nynorsk
- Andre Resurser
- Salme/Sangbøker
- Bibler

Vår Far

A Vår Far i himmelen.
La navnet ditt helliges.
La riket ditt komme.
La viljen din skje på jorden slik som i himmelen.
Gi oss i dag vårt daglige brød,
og tilgi oss vår skyld,
slik også vi tilgir våre skyldnere.
Og la oss ikke komme i fristelse,
men frels oss fra det onde.
For riket er ditt,
og makten og æren i evighet.
Amen.

Bruk denne... Lukk

Valgene betyr:

Legg inn i mal

Med dette valget kan en legge inn alternativer som er foretrukket i denne malen/ordningen. Dette kan være alternativ fra gudstjenesteboken, eller alternativer bruker selv velger fra andre ressurser. Det kan f.eks. gi følgende resultat:

Lovsang Gloria

Fjern fra mal | Gi nytt navn | Rediger | Nytt alternativ

Søk ...

Alternativer i malen

- Lovsang gloria A
- Lovsang gloria B
- Lovsang gloria 3A - Måne og sol
- Gloria (Afsen) - tekst
- Gloria (Afsen) - noter
- Gloria Taize - tekst
- Gloria Taize - noter
- S97 32 Du er hellig. Du er hel.
- S97 36 Evige Gud, vi tilber deg!

Velg innhold

Mine ressurser

Mine kjøpte ressurser

www.gudstjeneste.no

Ressurser Bokmål

Ressurser Nynorsk

Andre Resurser

Salme/Sangbøker

Bruk denne... Lukk

Her har bruker lagt inn 9 foretrukne Gloria som alternativer i malen:

1. Lovsang gloria A (fra gudstjenesteboken)
2. Lovsang gloria b (fra gudstjenesteboken)
3. Lovsang gloria 3A – Måne og sol (fra gudstjenesteboken)
4. Gloria (Alfsen) – tekst (bruker-ledd)
5. Gloria (Alfsen) – noter (bruker-ledd)
6. Gloria Taize – tekst (bruker-ledd)
7. Gloria Taize – noter (bruker-ledd)
8. S97 32 Du er hellig, du er hel (Alternativ fra S97)
9. S97 36 Evige Gud, vi tilber deg (Alternativ fra S97)

Fjern fra mal

Fjerner foretrukket alternativ fra malen. Merk at dersom dette alternativet er tekst (e.a. innhold) brukeren selv har skrevet inn, blir dette *innholdet* slettet.

Gi nytt navn

Gi nytt navn til alternativ i malen. Bare tilgjengelig for alternativer som er lagt inn i malen.

Rediger

Rediger innhold i valgt alternativ. Bare tilgjengelig for alternativer som er lagt inn i malen. Vindu for redigering av innhold vises:

S97 32 Du er hellig. Du er hel.

Lim inn

Stil B I U S A Skrift St... Kilde

Du er hellig. Du er hel.
 Du er alltid mye mer
 enn vi noengang forstår.
 Du er nær oss nå.
 Velsignet være du,
 vår Herre og vår Gud.
 Din velsignelse på jord
 blir til brød på vårt bord.

Du er hellig.
 Du er helhet.
 Du er nærhet.
 Hele kosmos lover deg!
 Hosianna, hosianna, hosianna,
 hosianna, vår Gud!

Lagre og lukk
Lukk

Nytt alternativ

Legg et nytt brukerdefinert alternativ inn i ordningen. Et vindu for å gi alternativet navn vises:

Nytt ledd

Tittel

Bruk denne...

Setter valgt alternativ inn i ordningen. Dette fører til at dette valget ALLTID settes som standard innhold når denne malen brukes til å opprette en gudstjeneste.

Lukk

Lukk alternativ-vindu.

Visning av alternativ i ordningsmodus

I ordningsmodus vises i høyre panel bare innholds valg spesielt knyttet til ordningen:

Kyrie eleison.	Lovsang Gloria Velg innhold Slett innhold Slett ledd Nytt ledd Hent ledd Notater ● L/ML Ære være Gud i det høyeste M og fred på jorden blant mennesker (som) Gud har glede i. Vi lover deg, vi priser deg, vi tilber deg, vi opphøyer deg. Amen. ☒ Rediger ☐ Kopier	Velg innhold Lovsang gloria A Lovsang gloria B Lovsang gloria 3A - Måne og sol Gloria (Afsen) - tekst Gloria (Afsen) - noter Gloria Taize - tekst Gloria Taize - noter S97.32 Du er hellig. Du er hel. S97.36 Evige Gud, vi tilber deg!

Standard-alternativ fra gudstjenesteboken vises altså ikke når en arbeider med en mal.

MERK:

Når en gudstjeneste opprettes fra denne ordningen, vil også i arbeidet med en konkret gudstjeneste (ikke ordningsmodus) bare innholds valgene knyttet til ordningen vises i høyre panel (identisk som ovenfor).

Klikker du «Velg innhold» vises også alle øvrige standard-alternativer:

Lovsang Gloria

Fjern fra mal | Gi nytt navn | Rediger | Nytt alternativ

Søk ...

- Alternativer i malen
  - Lovsang gloria A
  - Lovsang gloria B
  - Lovsang gloria 3A - Måne og sol
  - Gloria (Afsen) - tekst
  - Gloria (Afsen) - noter**
  - Gloria Taize - tekst
  - Gloria Taize - noter
  - S97 32 Du er hellig. Du er hel.
  - S97 36 Evige Gud, vi tilber deg!
- Velg innhold
  - Lovsang gloria A
  - Lovsang gloria B
  - Lovsang gloria 1
  - Lovsang gloria 2
  - Lovsang gloria 3A
  - Lovsang gloria 3B
  - Lovsang gloria 4
  - Lovsang gloria 5

Bruk denne... Lukk

Alternativer knyttet til ordningen vises øverst – standard alternativer vises nedenfor under grenen «Velg innhold».

Notater i ordningsmodus

Også i ordningsmodus kan «Notater» knyttes til et hvert ledd.

Legg inn Notater

Klikk knappen «Notater»:

Samlingsbønn | Velg innhold | Slett innhold | Slett ledd | Nytt ledd | Hent ledd | Notater

Hellige Gud, vi er samlet for ditt ansikt
for å møte din kjærlighet og sannhet.
Send oss din Ånd
og gjør oss åpne for det du vil gi oss.
La ditt ord slå rot i våre hjerter,

Vis Rediger Kopier

Et vindu for redigering av Notat åpnes:

Notater-Samlingsbønn

Lim inn

Stil **B I U S A** Skrift St... Kilde

Samlingsbønnen bes av en medliturg eller av hele menigheten.
Når syndsbekjennelsen er lagt til samlingsdelen, bes samlingsbønnen av en medliturg, mens hele menigheten ber syndsbekjennelsen.

Lagre og lukk Lukk

Skriv inn ønsket notat og klikk «Lagre og lukk».

Tilbake i malen vises notatet slik:

Samlingsbønn Velg innhold Slett innhold Slett ledd Nytt ledd Hent ledd Notater

Hellige Gud, vi er samlet for ditt ansikt for å møte din kjærlighet og sannhet. Send oss din Ånd og gjør oss åpne for det du vil gi oss. La ditt ord slå rot i våre hjerter.

▼ **Syndsbekjennelse**

Innledningsord

Syndsbekjennelse

Gud, vær meg nådig!
Jeg har syndet mot deg og sviktet min neste – med tanker og ord, med det jeg har gjort og med det jeg har forsømt.

Løftesord

Takkebønn

Bønnerop Kyrie

Kyrie eleison synges.
Kyrie eleison.
Kriste eleison.
Kyrie eleison.

Lovsang Gloria

Samlingsbønn

Notater

Samlingsbønnen bes av en medliturg eller av hele menigheten. Når syndsbekjennelsen er lagt til samlingsdelen, bes samlingsbønnen av en medliturg, mens hele menigheten ber syndsbekjennelsen.

Veiledning

Dagens bønn kan benyttes som samlingsbønn, først og fremst på høytidsdager. Se ledd 8 (Dagens bønn).
Samlingsbønnen kan innledes med:
ML La oss be.
eller
ML La oss takke og be.
Samlingsbønnen avsluttes med:

Velg innhold

[Samlingsbønn 1](#) [Samlingsbønn 2](#)
[Samlingsbønn 4](#) [Samlingsbønn 6](#)
[Samlingsbønn 8](#) [Samlingsbønn 9](#)
[Samlingsbønn 1E](#) [Samlingsbønn 2E](#)

Et «Notat» lagt til et ledd i en ordning vil alltid også vises når det lages en gudstjeneste med denne ordningen som utgangspunkt. Slik ser det ut når det arbeides med en konkret gudstjeneste basert på denne ordningen:

The screenshot shows the LabOra Verksted software interface. The top bar indicates the date '2015.11.15 - Hovedgudstjeneste med dåp - Hana menighet - 25 sit'. The left sidebar shows a navigation menu with items like 'I. SAMLING', 'DÅP', 'II. ORDET', 'III. FORBØNN', 'IV. NATTVERD', and 'V. SENDELSE'. The main content area displays the service details for 'I. SAMLING', including 'Forberedelse', 'Klokkeringing', 'Informasjon om dagens gudstjeneste', and 'Tre klokkeslag'. It also features a musical score for the hymn 'N13 798 Se, nu stiger solen av havets skjød' with lyrics 'Se, nu sti-ger so-len av ha-vets skjød,'. Below the score is an 'Inngangssord' (Introductory prayer) and a 'Samlingsbønn' (Prayer) section. The right sidebar contains 'Samlingsbønn' and 'Notater' (Notes) sections, providing additional context and instructions for the service.

Notatet vil på den måten alltid følge ordningen. Samtidig kan det redigeres i en aktuell gudstjeneste uten at notat i ordningen endres.

Felles mal-bibliotek i skyen (Dropbox – OneDrive++)

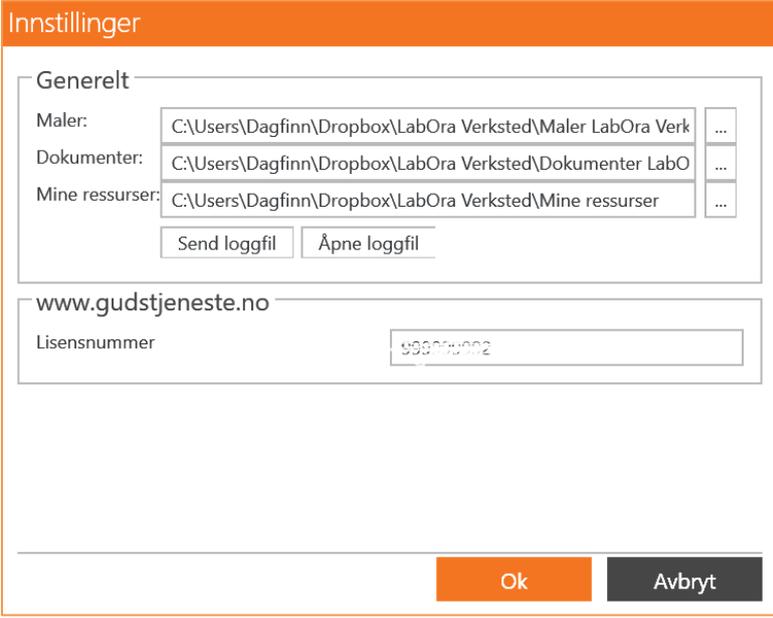
Det er fullt mulig å sette opp en Sky-tjeneste som felles mal-bibliotek.

Bruk av Dropbox som felles ordnings-bibliotek

Bruk av Dropbox som ordnings-bibliotek er enkelt å sette opp:

1. Installer Dropbox på PC-en. Last ned gratis her: <https://www.dropbox.com/downloading?os=win>
2. Opprett en Dropbox-konto om du ikke allerede har en.
3. Opprett en mappe i din Dropbox som du f.eks. kaller Ordninger labOra Verksted.
4. Del denne mappen med alle som skal ha tilgang til malene. Alle må ha en Dropbox-konto.

5. Under [Innstillinger](#) i labOra Verksted setter du stien til den aktuelle Dropbox-mappen:

Innstillinger

Generelt

Maler: C:\Users\Dagfinn\Dropbox\LabOra Verksted\Maler LabOra Verk ...

Dokumenter: C:\Users\Dagfinn\Dropbox\LabOra Verksted\Dokumenter LabO ...

Mine ressurser: C:\Users\Dagfinn\Dropbox\LabOra Verksted\Mine ressurser ...

Send loggfil Åpne loggfil

www.gudstjeneste.no

Lisensnummer 999999992

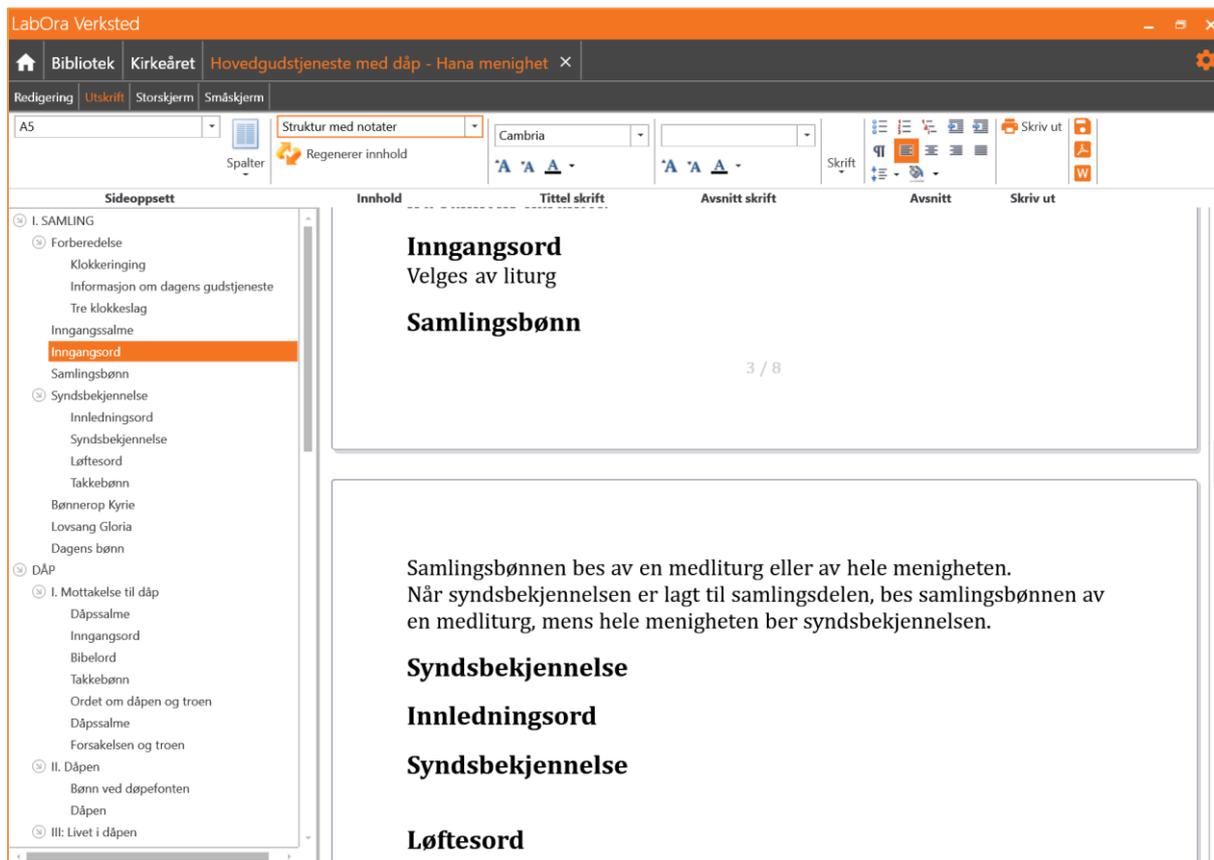
Ok Avbryt

Utskrift av maler/gudstjenesteordninger

En gudstjeneste-ordning kan også skrives ut. Klikk «Utskrift» helt oppe til høyre i skjermbildet. Utskriften er helt forskjellig fra utskrift av en gudstjeneste (Se eget avsnitt om [Utskrift av Gudstjeneste](#)).

Når en ordning skrives ut, er det strukturen på ordningen (formen) som skrives ut sammen med alle notater til de ledd der det finnes notater.

Det kan se slik ut:

Status i ordningsmodus

Status på et ledd kan også settes i ordningsmodus:

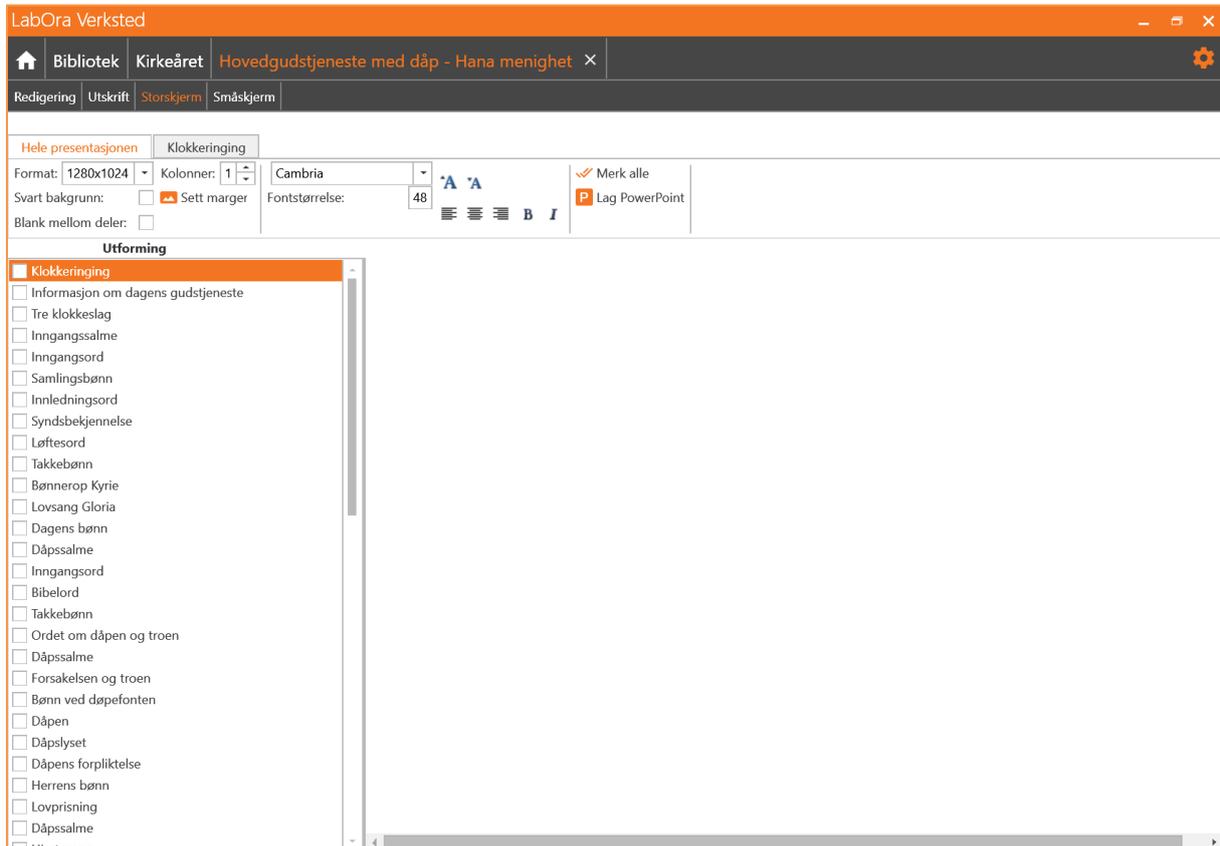
Når en gudstjeneste lages fra en *BRUKER-ordning*, settes status i forhold til valgt status i brukerordningen. Logikken er som følgende:

- Alle ledd som har valgt innhold **OG** er satt til GUL status i brukerordningen får GUL status i gudstjenesten selv om de da har innhold (Betyr: Dette leddet vil jeg alltid sjekke).
- Alle ledd som er satt til GUL status i brukerordningen får RØD status i gudstjenesten dersom de ikke har fått innhold.

- For ledd som har GRØNN status i brukerordningen, settes status som når en gudstjeneste lages fra en forhåndsdefinert ordning.

Storskjerm i ordningsmodus

I ordningsmodus vises i Storskjerm alle ledd som *kan* få innhold i en gudstjeneste:

Her defineres *hvordan* og *hva* som skal brukes som standard innstillinger når en Storskjerm-presentasjon lages fra aktuell brukerordning. For forhåndsdefinerte ordninger (de ordningene som ligger som standard i labOra Verksted) er det ikke mulig å sette disse innstillingene. Da vil en måtte gjøre alle valg for en presentasjon selv.

For Storskjerm i en **brukerordning** gjelder følgende:

- Alle valg gjort for Storskjerm «Hele presentasjonen» brukes som standard når presentasjon lages fra en gudstjeneste basert på aktuell ordning (Skrifttype, størrelse, kolonner, format, blank mellomdel, svart bakgrunn, tekstjustering, marger, fet og kursiv skrift m.m.).
- Alle valg for den enkelte slide håndteres på samme måte. Betyr at dersom du i ordningen har valgt at Inngangssalme skal vises i to kolonner, vil det alltid bli slik som standard når presentasjon lages.
- Valg som gjøres for hva som skal være med i presentasjonen blir husket. Betyr at dersom en i ordningen velger å huke av Inngangssalme, Første lesning osv. så er det alltid *disse* ledd som tas med som standard når presentasjon lages fra denne gudstjenesteordningen.

For nærmere beskrivelse av hva de mulige valg for Storskjerm betyr henvises til eget avsnitt om [Storskjerm](#).

Småskjerm i ordningsmodus

I ordningsmodus vises i Småskjerm alle ledd som *kan* få innhold i en gudstjeneste:

The screenshot shows the 'LabOra Verksted' web application interface. The top navigation bar includes 'Bibliotek', 'Kirkeåret', and 'Hovedgudstjeneste'. Below this, there are tabs for 'Redigering', 'Utskrift', 'Storskjerm', and 'Småskjerm'. The main content area is divided into three columns: 'Posisjon', 'Informasjon', and 'Tilgjengelighet'. Under 'Posisjon', there is a list of service elements with checkboxes for selection. The 'Informasjon' and 'Tilgjengelighet' columns are currently empty.

Posisjon	Informasjon	Tilgjengelighet
☐ Klokkeringing		
☐ Informasjon om dagens gudstjeneste		
☐ Tre klokkeslag		
☒ Inngangssalme		
☐ Inngangssord		
☐ Samlingsbønn		
☐ Innledningsord		
☒ Syndsbekjennelse		
☐ Løftesord		
☐ Takkebønn		
☒ Bønnerop Kyrie		
☒ Lovsang Gloria		
☐ Dagens bønn		
☒ Første lesning:		
☒ Bibelsk salme:		
☒ Salme		
☒ Andre lesning:		
☒ Halleluja / Salme		
☒ Evangelium:		
☐ Preken		
☒ Trosbekjennelse Credo		
☒ Salme		
☐ Kunnngjøringer		
☐ Forbønn		
☐ Takkoffer		
☒ Salme		
☐ Takkofferbønn		

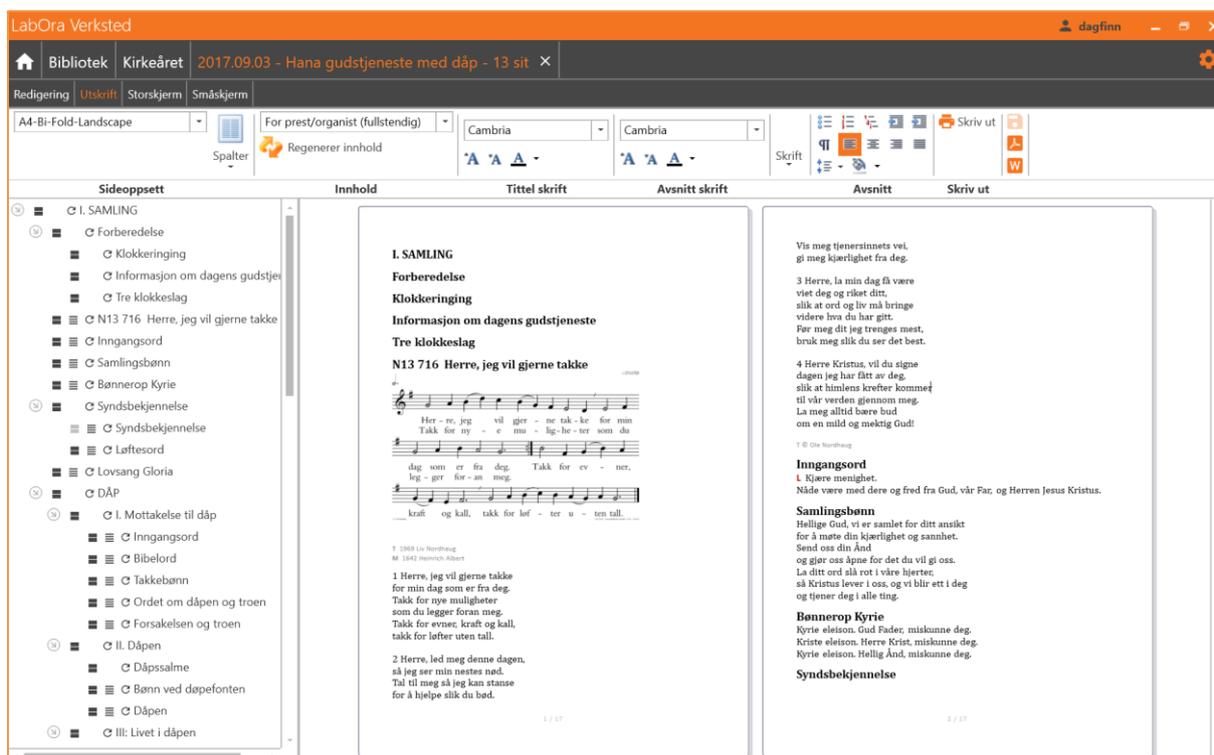
Inkluderingsvalgene som gjøres i en brukerordning brukes som standardvalg for Småskjerm for alle gudstjenester som opprettes fra den aktuelle ordningen.

6. Utskrift av gudstjeneste

Utskriftsfunksjonen i labOra Verksted gir hjelp til å enkelt og raskt produsere de nødvendige utskrifter en har behov for. Til hver gudstjeneste kan det produseres 7 forskjellige utskriftsdokumenter som håndteres separat av labOra Verksted. De kan redigeres og endres uten at de påvirker hverandre. Alle utskriftene lagres i samme dokument som gudstjenesteplanen selv er lagret i (filer med etternavnet LabOra).

Start utskrift

Klikk på flippen «Utskrift» for å starte en utskrift. Dette vil generere et dokument og åpne vinduet for utskrift av en gudstjeneste:

Som standard produserer labOra Verksted et dokument av kategori «For prest/organist (fullstendig)». Denne utskriften tar som standard med innhold til nesten alle elementer.

Skaler visningen av utskriften

Visningen av utskriften kan skaleres. Har du touch-skjerm kan du gjøre det rett på skjermen. Ellers kan visningen skaleres med å holde nede CTRL-knapp og samtidig bevege rulleknappen på musen.

Velg innhold for utskriften

Dokument-kategorier

LabOra Verksted har 7 forskjellige dokument-kategorier forhåndsdefinert:

- For prest/organist (fullstendig)
- For menigheten (fullstendig)
- For menigheten (medium)
- For menigheten (kort form)

- For tekstleserne
- For forsangerne
- Salmeseddel

Forskjellen på disse dokument-kategoriene er at forskjellig utvalg av gudstjenesten tas med i utskriften. Som oftest vil dette gi de utskrifter en trenger – med minimale behov for ytterligere redigering.

Velg innhold for de enkelte ledd

Det er også mulig å overstyre hva som skal tas med for det enkelte ledd. Dette gjøres på de små knappene i listen til venstre som lister leddene i gudstjenesten. Disse knappene indikerer også hva som er inkludert i utskriften:

   Andre lesning: 1 Kor 12,4-11

Overskrift

Sort tittel-ikon indikerer at tittel er inkludert i utskriften, grått at tittel ikke er med. Klikk på symbolet for å veksle mellom å ta med eller utelukke tittel for aktuelt ledd.

Innhold

Sort innholds-ikon indikerer at innhold er inkludert i utskriften, grått at innhold ikke er med. Klikk på symbolet for å veksle mellom å ta med eller utelukke innhold for aktuelt ledd.

Oppdater

Symbolet oppdaterer tittel og innhold i aktuelt ledd. To grunner kan gjøre dette nødvendig:

- Du har redigert rett i teksten og vil tilbake til utgangspunktet.
- Du har endret innholdet i Redigerings-vinduet etter at utskriften ble produsert. Knappen «Oppdater» vil hente tittel/innhold på nytt til aktuelt ledd.

Rediger direkte i dokumentet

Det er også mulig å redigere rett i utskriftsdokumentet. LabOra Verksted bruker en tekstbehandler med alle de vanligste funksjoner som finnes i alle tekstbehandlere – pluss en del funksjoner som er helt spesielle for labOra Verksted! Mer om dette under gjennomgang av verktøylinjen nedenfor.

Husk utskriftsvalg for dokument-kategori

Når du lager en gudstjeneste basert på en egen mal (bruker-mal) vil labOra Verksted huske en god del valg **for hver utskriftskategori** (du må klikke «Lagre-knappen» for at utskriftsvalgene skal bli husket). Det gjelder følgende valg:

- Inkluderingsvalg (hva som skal tas med i utskriften)
- Skrifttype, størrelse og farge for Tittel (Tittel skrift)
- Skrifttype, størrelse og farge for Avsnitt (Avsnitt skrift)
- Valgt papir-format
- Valgt antall spalter/kolonner

Dersom du f.eks. har laget en gudstjeneste basert på en bruker-mal (Mine ordninger), og på utskriften for prest/organist velger å ikke ta med innhold på lesningene, vil labOra Verksted automatisk foreslå dette som utskriftsvalg for utskriftskategorien «Prest/organist» neste gang du lager en ny gudstjeneste basert på samme bruker-malen. Tilsvarende for de øvrige utskriftskategorier (For forsangerne, For tekstleserne osv.).

MERK: Dette fungerer ikke når du lager gudstjenester basert på system-maler (= Gudstjenesteboken).

Verktøylinjen

Verktøylinjen i utskriftsvinduet gir tilgang til de fleste funksjoner:

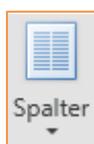
Sideoppsett

Her finner du valg for forskjellige sidestørrelser – og antall spalter på sidene.

Papirformat:

Spalter:

MERK:

Valgt sideformat og antall spalter valgt kan for hver utskriftskategori huskes når en gudstjeneste opprettes fra en bruker-mal (Mine ordninger). [Les mer ...](#)

Innhold (= kategorier)

Her finner du 7 forskjellige kategorier å velge mellom:

- For prest/organist (fullstendig)
- For menigheten (fullstendig)
- For menigheten (medium)
- For menigheten (kort form)
- For tekstleserne
- For forsangerne
- Salmeseddel

Hver kategori tar med forskjellig mengde innhold. Første gang du velger en ny kategori genereres dokumentet. Et dokument for hver kategori kan slik opprettes og redigeres videre (= 7 forskjellige utskriftsdokumenter).

Regenerer innhold

Knappen «Regenerer innhold» vil opprette innholdet på nytt for valgte kategori. Det betyr «Tilbake til start...».

Tittel skrift

Velg skrifttype, størrelse og farge for alle titler (overskrifter). Dette gjør det enkelt å endre titler samtidig som dokumentet blir konsistent.

MERK:

Valgt Tittel skrift kan for hver utskriftskategori huskes når en gudstjeneste opprettes fra en brukermal (Mine ordninger). [Les mer ...](#)

Avsnitt skrift

Samme som ovenfor – men gjeldende for ALLE avsnitt i dokumentet. Det vil si all tekst som ikke er overskrifter.

MERK:

Valgt Avsnitt skrift kan for hver utskriftskategori huskes når en gudstjeneste opprettes fra en brukermal (Mine ordninger). [Les mer ...](#)

Skrift

Valgene du gjør her gjelder MERKET tekst.

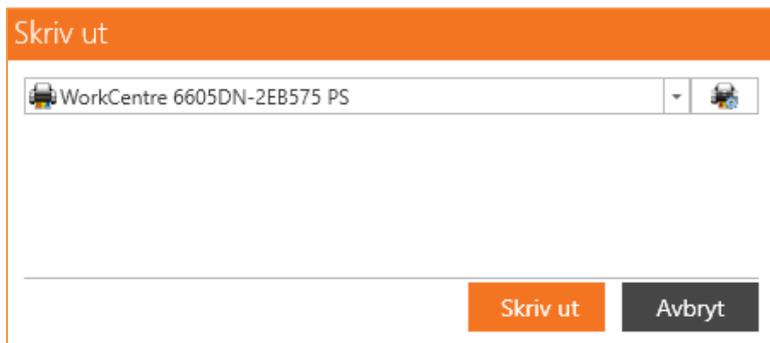
Avsnitt

Valg du gjør her blir gjort gjeldene for aktuell paragraf.

Skriv ut

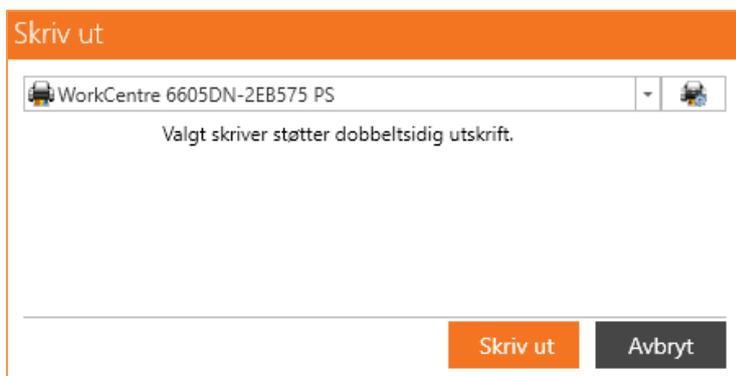
Skriv ut gjeldende dokument:

Velg skriver og endre innstillinger for skriver om nødvendig. Klikk «Skriv ut» for å starte utskriften.

Skriv ut hefte

Dersom dokumentet (valgt papirformat) er et dobbeltsidig dokument (For eks. A4-Bi-Fold-Landscape) skrives det automatisk ut som dobbeltsidig hefte dersom skriveren støtter dette. Da vises dette skjermbildet:

Støtter ikke skriveren dobbeltsidig utskrift vises skjermen nedenfor:

Her velger du å først skrive ut partallsider (Print even pages). Når dette er gjort, snur du papiret i skriveren og klikker «Skriv ut oddetallsider» (Print odd pages).

Lagre

Lagrer alle endringer i gjeldende dokument. Dokumentet lagres automatisk dersom du velger en annen innholds kategori. Alle dokument (opp til 7 – ett for hver kategori) blir lagret i en og samme fil (= LabOra-dokumentet som ble opprettet når du opprettet gjeldende gudstjeneste).

Merk:

Er gudstjenesten opprettet fra en bruker-mal (Mine ordninger), lagres også en del utskriftsvalg slik at neste gang en gudstjeneste opprettes fra samme bruker-mal brukes disse valgene når utskrifter opprettes. [Les mer ...](#)

Eksporter til PDF

Her kan du velge å eksportere aktivt dokument til PDF-format. PDF er et svært standardisert dokument-format:

- Dokumentet kan ikke redigeres.
- Dokumentet opptar liten lagringsplass.
- Alle kan lese det (Adobe-leser er gratis tilgjengelig). Adobe-leser kan lastes ned her: <https://www.adobe.com/no/products/reader.html>

Eksporter til Word

Her kan du velge å eksportere aktivt dokument til MS Word-format. Det kan være nyttig for den som vil gjøre spesiell redigering i dokumentet som bare er mulig i MS Word.

LabOra-mapper til liturg/medliturger/frivillige

Vitec Agrando tilbyr spesial-lagede mapper med plastlommer i A5-format til hefte-utskrifter fra labOra Verksted.

Mappen har 12 plastlommer, og egner seg ypperlig til å bruke når en leder gudstjenester eller kirkelige handlinger eller deltar som medliturg/frivillig. Mappen kan bestilles her:

[labOra-mapper](#)

7. Storskjerm

LabOra Storskjerm er et verktøy for enkelt og hurtig lage en MS PowerPoint presentasjon av gudstjenesten du har planlagt.

Velg innhold for Storskjerm

Kryss av i listen til venstre for alle ledd du ønsker skal være med i presentasjonen på storskjerm.

MERK: Teksten til Storskjerm hentes fra Redigerings-vinduet og IKKE fra Utskriftsvisningen. Det betyr at endringer du gjør i en utskrift ikke vises i presentasjonen.

Presentasjon fra en brukerordning

For en presentasjon av en gudstjeneste basert på en brukerordning (Mine ordninger) brukes valgene fra Storskjerm i ordningen som standardvalg for presentasjonen. Slik styres *hvordan* og *hva* som blir med i en presentasjon fra en gudstjeneste opprettet basert på en brukerordning.

Valg for hele presentasjon

Format

Velg skjermformat for presentasjonen. Mulige valg er:

1280 x 1024 (Standard 4:3)

1280 x 720 (Widescreen 16:9)

1024 x 1280 (Standard 4:3 STÅENDE)

Svart bakgrunn

Inverterer alle bilder i presentasjonen slik at skrift blir hvit på svart bakgrunn. MERK: Også notebilder inverteres:

The screenshot shows the LabOra Verksted software interface. The top menu bar includes 'Bibliotek', 'Kirkeåret', and the current presentation title '2015.11.15 - Hovedgudstjeneste med dåp - Hana menighet - 25 sit'. Below the menu, there are tabs for 'Redigering', 'Utskrift', 'Storskjerm', and 'Småskjerm'. The 'Utforming' (Design) menu is open, showing various options. The 'Svart bakgrunn' (Black background) option is checked. Other options include 'Inngangssord', 'Samlingsbønn', 'Innledningsord', 'Synsbejennelse', 'Løftesord', 'Takkebønn', 'Bønnerop Kyrie', 'Lovsang Gloria', 'Bibelord', 'Ordet om dåpen og troen', 'Forsakelsen og troen', 'Bønn ved døpefonten', 'Dåpen', 'Dåpslyset', 'Dåpens forpliktelse', 'Herrens bønn', 'Lovprisning', 'Første lesning: Salme 107,23-32', 'Andre lesning: 2 Kor 1,8-11', 'Hallelujavers (Dine hender er fulle av blomster)', 'Evangelium: Matt 14,22-34', 'Hallelujavers', 'Trosbejennelse Credo', 'Takkoffer', and 'Takkofferbønn'. The main window displays a slide with musical notation and lyrics on a black background. The lyrics are: 'Se, nu sti-ger so-len av ha-vets skjød, luft og bøl-ge blus-ser i brann, i glød; hvil-ken sa-lig ju-bel, skjønt alt er tyst, me-dens ly-set lan-der på ver-dens kyst.'

Blank mellom deler

Setter inn en tom slide mellom hvert ledd i gudstjenesten.

Kolonner

Velg antall kolonner som skal brukes som standard for presentasjonen. Mulige valg er en eller to.

Sett marger

Se eget avsnitt nedenfor om marger i Storskjerm.

Skrifttype og størrelse

Velg standard skrifttype og skriftstørrelse for alle slides i presentasjonen.

Pil opp: Større skrift

Pil ned: Mindre skrift

Tekstjustering

Velg hvordan tekst skal justeres for hele presentasjonen:

- Venstrejuster
- Midtstill
- Høyrejuster

Uthevet og/eller kursiv skrift

Velg uthevet eller kursiv skrift for hele presentasjonen.

Merk alle

Merker ALLE ledd i gudstjenesten. Betyr at alle ledd blir med i visningen på storskjerm.

Lag PowerPoint

Produserer en MS PowerPoint presentasjon basert på gjeldende valg.

Valg for gjeldende slide

På flippet for aktuelt liturgisk ledd kan du sette spesielle innstillinger gjeldende kun for dette leddet:

Kolonner

Sett antall kolonner for gjeldende slide.

Sett marger

Sett marger for gjeldende slide.

Fontstørrelse

Sett skriftstørrelse for gjeldende slide til større eller mindre.

Pil opp: Større skrift

Pil ned: Mindre skrift

Tekstjustering

Velg hvordan tekst skal justeres for gjeldende slide:

- Venstrejuster
- Midtstill
- Høyrejuster

Uthevet og/eller kursiv skrift

Velg uthevet eller kursiv skrift for gjeldende slide.

Tilbake til standard

Tilbakestill innstillinger for gjeldende slide tilbake til standard innstillinger for hele presentasjonen.

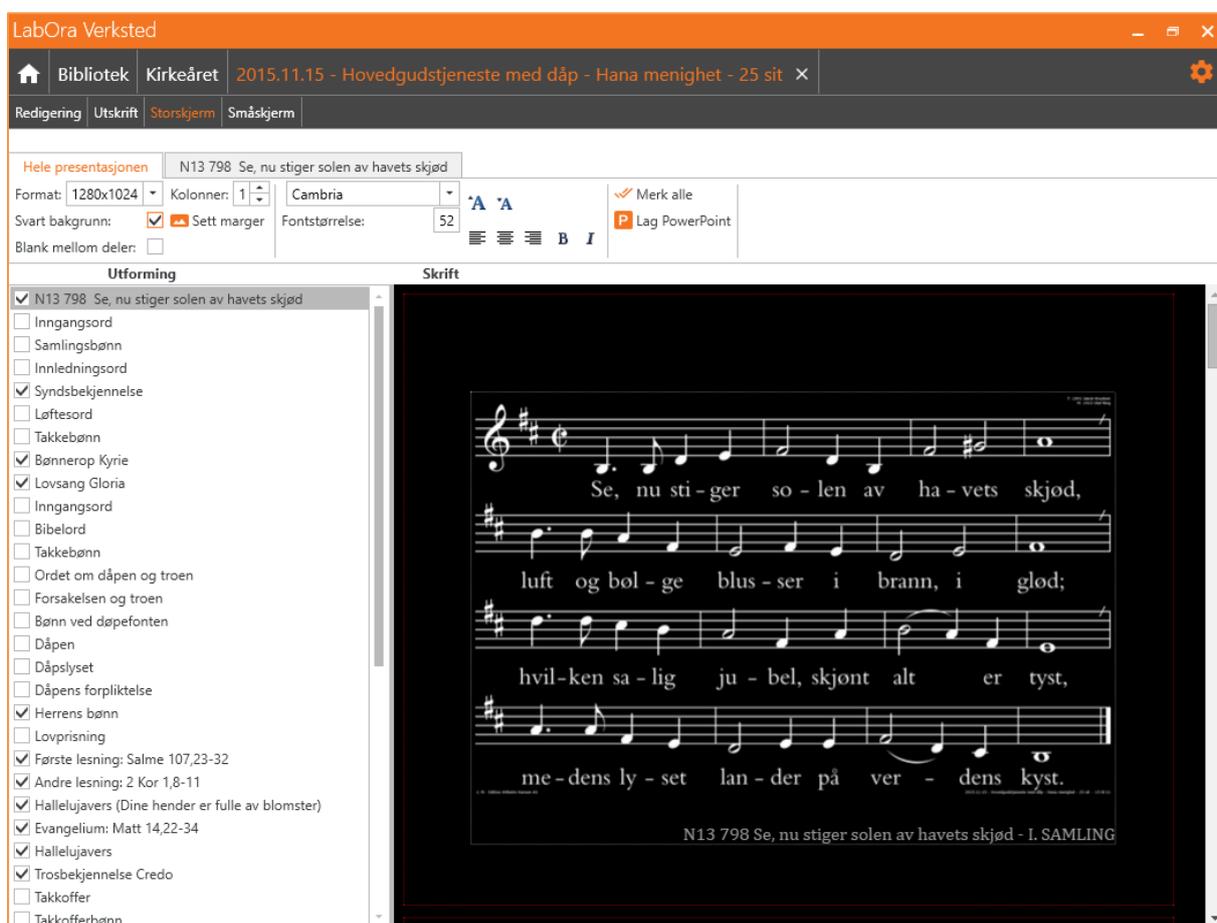
Bruk av notater i PowerPoint presentasjon

Notat-funksjonen i PowerPoint brukes aktivt av Storskjerm. Særlig om en bruker PowerPoint i presentasjonsvisning gir dette mye hjelp til den som styrer presentasjonen.

Logikken er at ledd som IKKE er med i presentasjonen settes inn som notat i PowerPoint. Slik har den som kjører presentasjonen fullstendig oversikt og kontroll over hva som er neste slide.

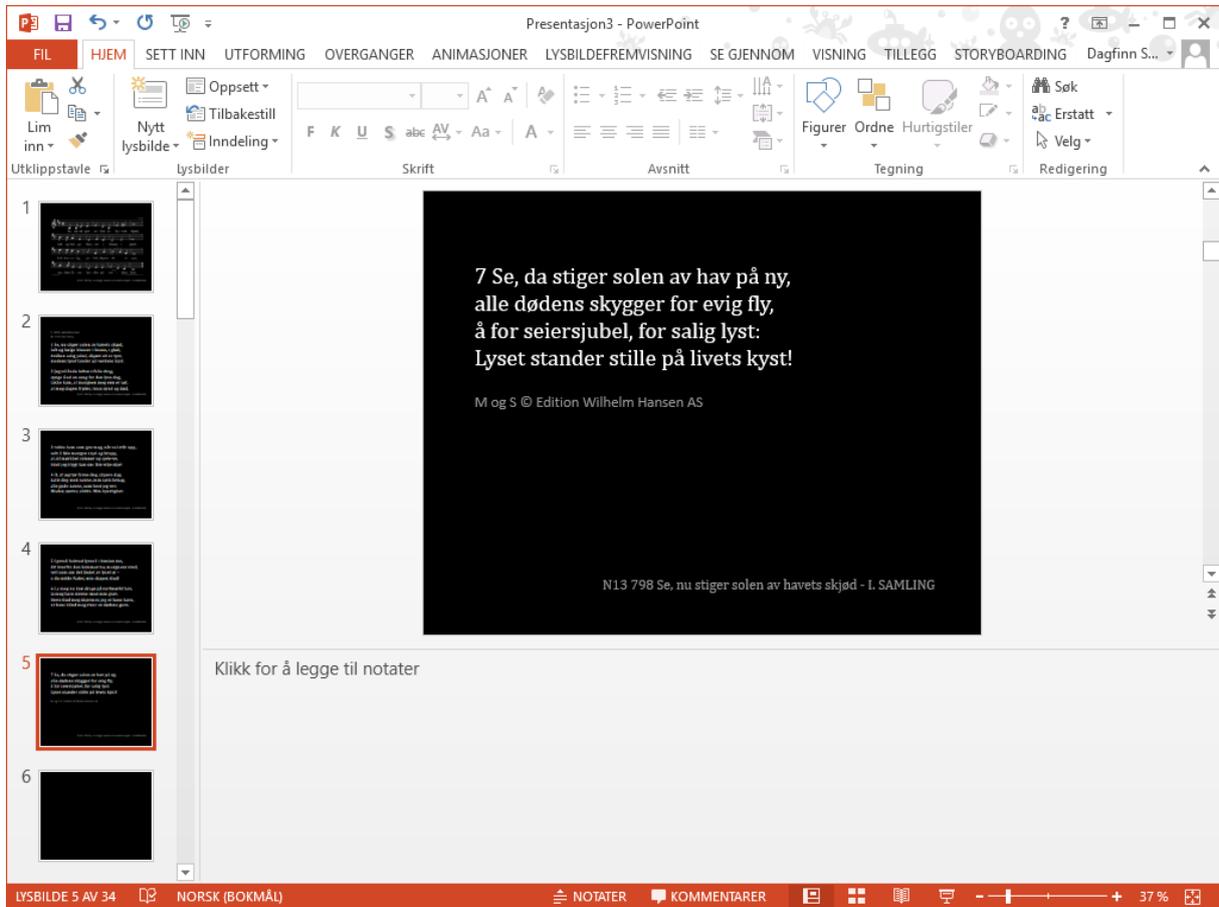
Brukes «Blank mellomdel» settes notatet inn på den tomme mellomdeleren. Brukes ikke blank mellomdel, settes notatet inn på den viste slide. Når en bruker presentasjonsvisning i PowerPoint gir dette svært god oversikt.

Se eksempel nedenfor: Inngangsord, Samlingsbønn og Innledningsord er ikke med i den endelige presentasjon.

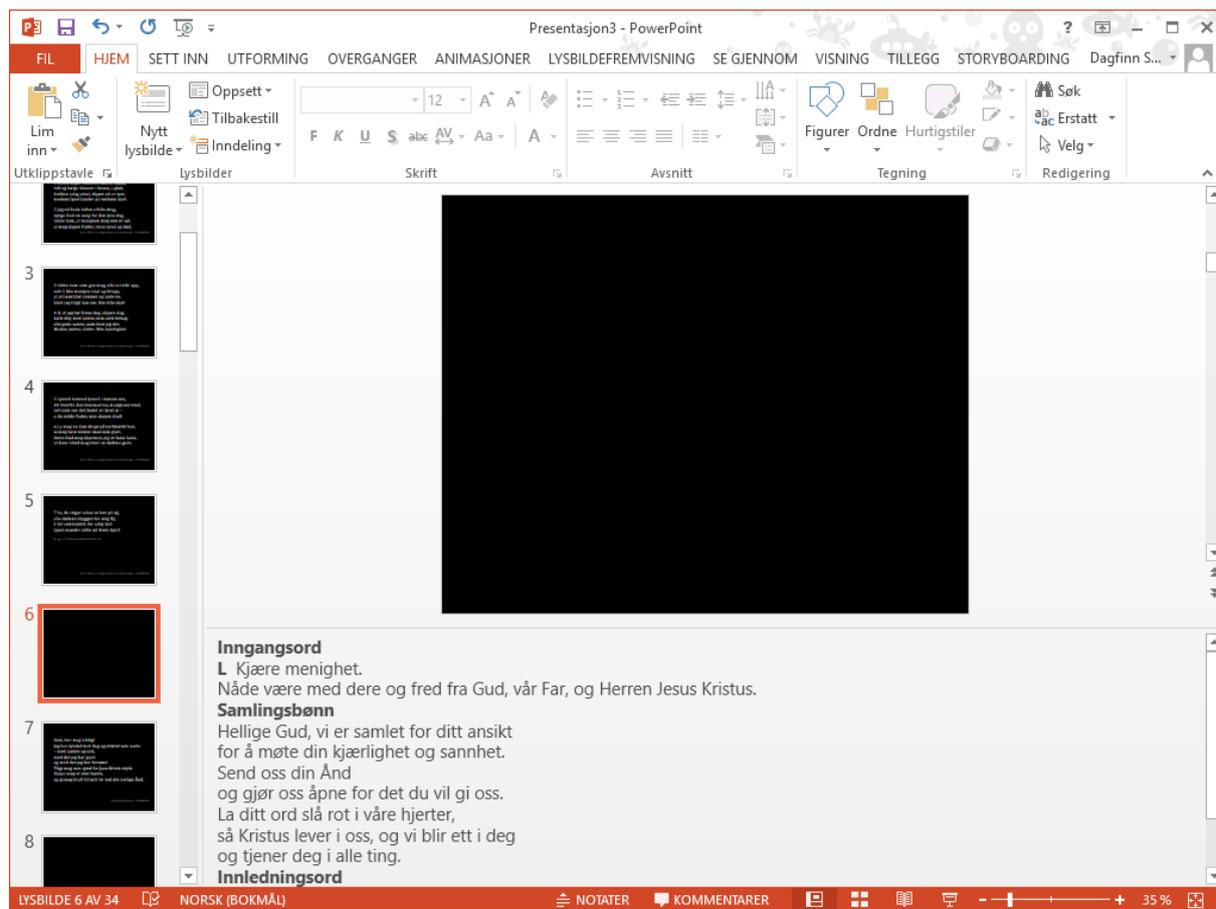

The screenshot shows the LabOra Verktsted software interface. The top bar indicates the current presentation is '2015.11.15 - Hovedgudstjeneste med dåp - Hana menighet - 25 sit'. The main area displays a slide with musical notation and lyrics for the hymn 'Se, nu stiger solen av havets skjød'. The lyrics are: 'Se, nu sti-ger so-len av ha-vets skjød, luft og bøl-ge blus-ser i brann, i glød; hvil-ken sa-lig ju-bel, skjønt alt er tyst, me-dens ly-set lan-der på ver-dens kyst.' The interface includes a sidebar with a list of presentation elements, such as 'Inngangsord', 'Samlingsbønn', 'Innledningsord', 'Syndsbekjennelse', 'Løftesord', 'Takkebønn', 'Bønnerop Kyrie', 'Lovsang Gloria', 'Inngangsord', 'Bibelord', 'Takkebønn', 'Ordet om dåpen og troen', 'Forsakelsen og troen', 'Bønn ved døpefonten', 'Dåpen', 'Dåpslyset', 'Dåpens forpliktelse', 'Herrens bønn', 'Lovprisning', 'Første lesning: Salme 107,23-32', 'Andre lesning: 2 Kor 1,8-11', 'Hallelujavers (Dine hender er fulle av blomster)', 'Evangelium: Matt 14,22-34', 'Hallelujavers', 'Trosbekjennelse Credo', 'Takkoffer', and 'Takkofferbønn'. The slide also shows the title 'N13 798 Se, nu stiger solen av havets skjød - I. SAMLING'.

Siste slide på inngangssalmen ser slik ut (INGEN notater):

På blank mellomdelel vises som notat de to ledd som ikke er med i presentasjonen (Inngangssord og Samlingsbønn). Notatet er bare synlig for den som styrer presentasjonen – det vises selvsagt ikke i selve presentasjonen.

Kontroll med marger i STORskjerm

«Sett marger» i STORskjerm-visning:

Klikk knapp «Sett marger»:

LabOra Verksted

Bibliotek Kirkeåret 2015.11.15 - Hovedgudstjeneste med dåp - Hana menighet - 25 sit

Redigering Utskrift Storskjerm Småskjerm

Hele presentasjonen N13 798 Se, nu stiger solen av havets skjød

Format: 1280x1024 Kolonne: 1 Cambria

Svart bakgrunn: Sett marger Fontstørrelse: 52

Blank mellom deler:

Merk alle Lag PowerPoint

Utforming Skrift

- N13 798 Se, nu stiger solen av havets skjød
- Inngangssord
- Samlingsbønn
- Innledningsord
- Syndsbekjennelse
- Løftesord
- Takkebønn
- Bønnerop Kyrie
- Lovsang Gloria
- Inngangssord
- Bibelord
- Takkebønn
- Ordet om dåpen og troen
- Forsakelsen og troen
- Bønn ved døpefonten
- Dåpen
- Døpslyset
- Døpens forpliktelse
- Herrens bønn
- Lovprisning
- Første lesning: Salme 107,23-32
- Andre lesning: 2 Kor 1,8-11
- Hallelujavers (Dine hender er fulle av blomster)
- Evangelium: Matt 14,22-34
- Hallelujavers
- Trosbekjennelse Credo
- Takkoffer
- Takkofferbønn

Se, nu sti-ger so-len av ha-vets skjød,
luft og bøl-ge blus-ser i brann, i glød;
hvil-ken sa-lig ju-bel, skjønt alt er tyst,
me-dens ly-set lan-der på ver-dens kyst.

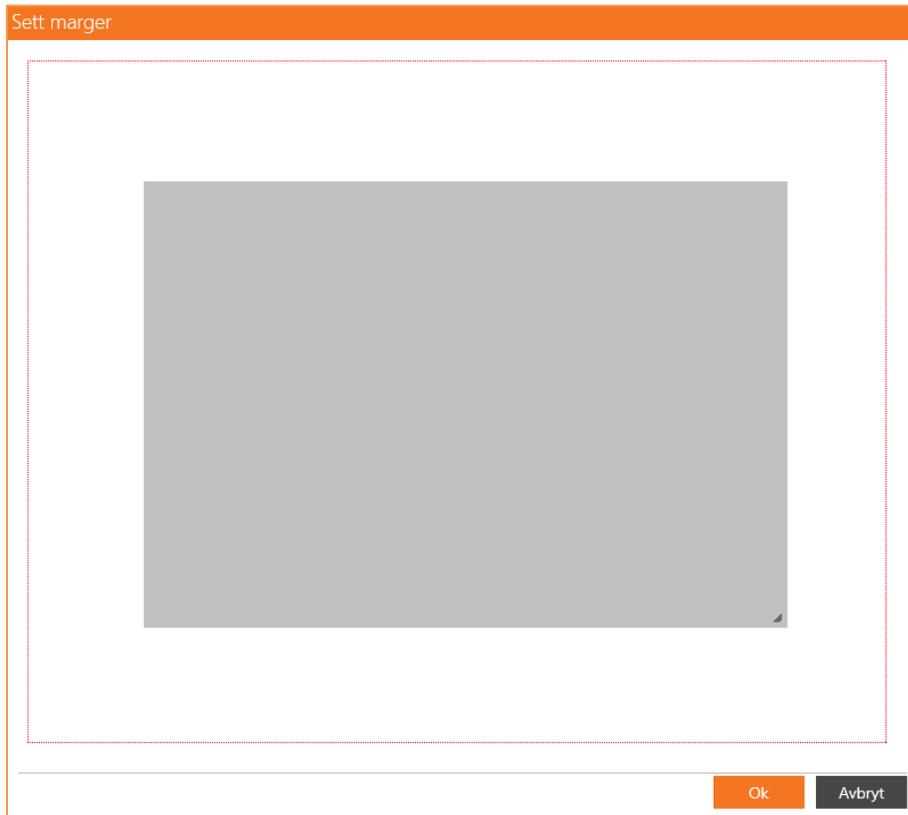
N13 798 Se, nu stiger solen av havets skjød - I. SAMLING

Følgende skjerm vises:

Sett marger

Ok Avbryt

«Dra» i nedre høyre hjørne (eller høyre kant og nedre kant) på den grå boksen og så dra boksen til ønsket plassering på sliden. Boksen definerer nå det området av hver slide som tekst/bilde får lov å benytte seg av.

Klikk OK for å bruke den valgte marg-innstilling.

Den endelige slide ser nå slik ut:

Valg du gjør i «Sett marger» gjelder for hele presentasjonen. **Det er også mulig å sette marger for den enkelte slide (På flippen for det aktuelle leddet).**

«Sett marger» i mal/gudstjenesteordning

Sett marger i malen/gudstjenesteordningen for å slippe å gjøre det hver gang presentasjon lages. Marger satt i mal/gudstjenesteordning blir alltid brukt som utgangspunkt når presentasjon lages med denne malen/ordningen.

Kontroll med salmevers som blir for lange i Storskjerm > PowerPoint

Norsk salmebok 2013 og NoS er formatert slik at salmevers ikke brytes fra slide til slide – et vers vil *ALLTID* holdes sammen på samme slide – så langt det er mulig.

Bli et vers for langt for en slide, vil det brytes til neste slide. Neste vers deretter vil da starte på ny slide.

8. Småskjerm

Hva er det?

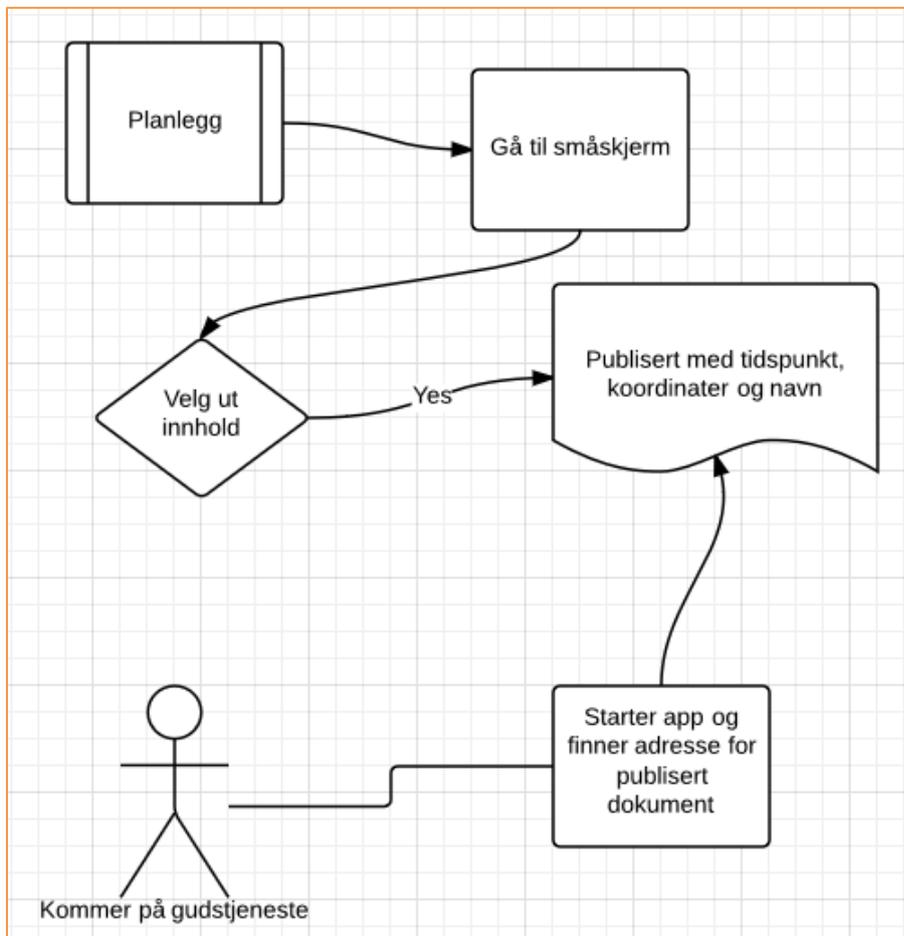
Småskjerm er noe helt nytt i digital publisering av innhold. På en enkel måte kan planlagt innhold i en gudstjeneste gjøres tilgjengelig på mobiltelefon/nettbrett for de som deltar i en gudstjeneste med utgangspunkt i geografiske koordinater.

Kort kan det beskrives slik:

Den som planlegger gudstjenesten velger på flippen «Småskjerm» hva som skal gjøres tilgjengelig av innhold for en gudstjeneste og publiserer dette.

Den som deltar på gudstjenesten starter appen «i Kirken» (gratis tilgjengelig for iPhone, Android og Windows Phone). Appen finner basert på geografiske koordinater (GPS) ut hvor mobilbrukeren er, og sjekker om noe innhold er tilgjengelig for denne lokasjonen (= geografiske koordinater).

Skissen nedenfor viser flyten:

Småskjerm i labOra Verksted

Planlegg gudstjenesten på vanlig måte i designvinduet. Klikk flippen «Småskjerm»:

LabOra Verksted

Bibliotek Kirkeåret 2015.11.15 - Hovedgudstjeneste med dåp - Hana menighet - 25 sit

Redigering Utskrift Storskjerm Småskjerm

Finn sted Sted: Hana kirke Fra: 15.11.2015 Til: 16.11.2015 Last opp
 Breddegrad: 58,8640928 Hendelse: 2015.11.15 - Hovedgudstjeneste med dåp - H Til: 16.11.2015 Slett
 Lengdegrad: 5,75776870000004 Merk alle

Posisjon Informasjon Tilgjengelighet

N13 798 Se, nu stiger solen av havets skjød

Inngangsbønn
 Samlingsbønn
 Innledningsbønn
 Synsbekjennelse
 Løftesord
 Takkebønn
 Bønnerop Kyrie
 Lovsang Gloria
 Inngangsbønn
 Bibelord
 Takkebønn
 Ordet om dåpen og troen
 Forsøkelsen og troen
 Bønn ved døpefonten
 Dåpen
 Dåpslyset
 Dåpens forpliktelse
 Herrens bønn
 Lovprisning
 Første lesning: Salme 107,23-32
 Andre lesning: 2 Kor 1,8-11
 Hallelujavers (Dine hender er fulle av bl)

N13 798 SE, NU STIGER SOLEN AV HAVETS SKJØD

Se, nu sti - ger so - len av ha - vets skjød,
 luft og bøl - ge blus - ser i brann, i glød;
 hvil - ken sa - lig ju - bel, skjønt alt er tyst,
 me - dens ly - set lan - der på ver - dens kyst.

T 1891 Jakob Knudsen
 M 1915 Oluf Ring

1 Se, nu stiger solen av havets skjød,
 luft og bølge blusser i brann, i glød;
 hvilken salig jubel, skjønt alt er tyst,
 medens lyset lander på verdens kyst.

2 Jeg vil ånde luften i fulle drag,
 synge Gud en sang for den lyse dag,
 takke ham, at morgnen meg enn er søt,

Velg innhold

Velg i listen til venstre hva du vil skal publiseres for å være tilgjengelig på mobiltelefon/nettbrett. Høyre vindu er en forhåndsvisning av hva som vil bli publisert.

Merk:

Inkluderingsvalg kan settes i en bruker-mal, og valgene gjort i malen vil da brukes som standard når Småskjerm velges for en gudstjeneste basert på aktuell mal.

Merk alle

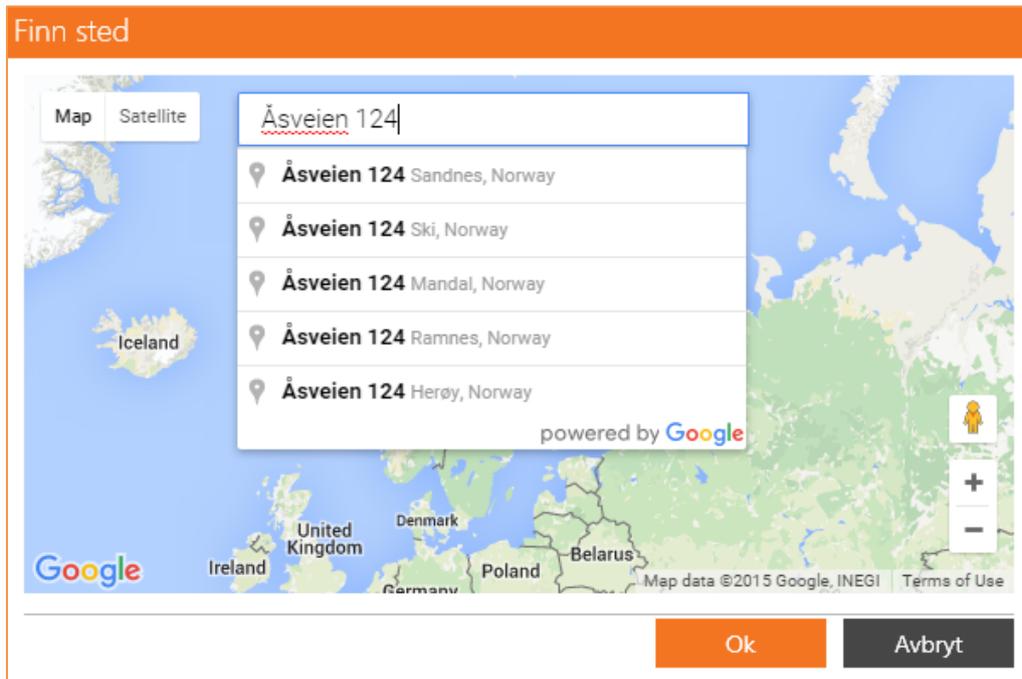

Klikk «Merk alle» for å velge alt innholdet i gudstjenesten.

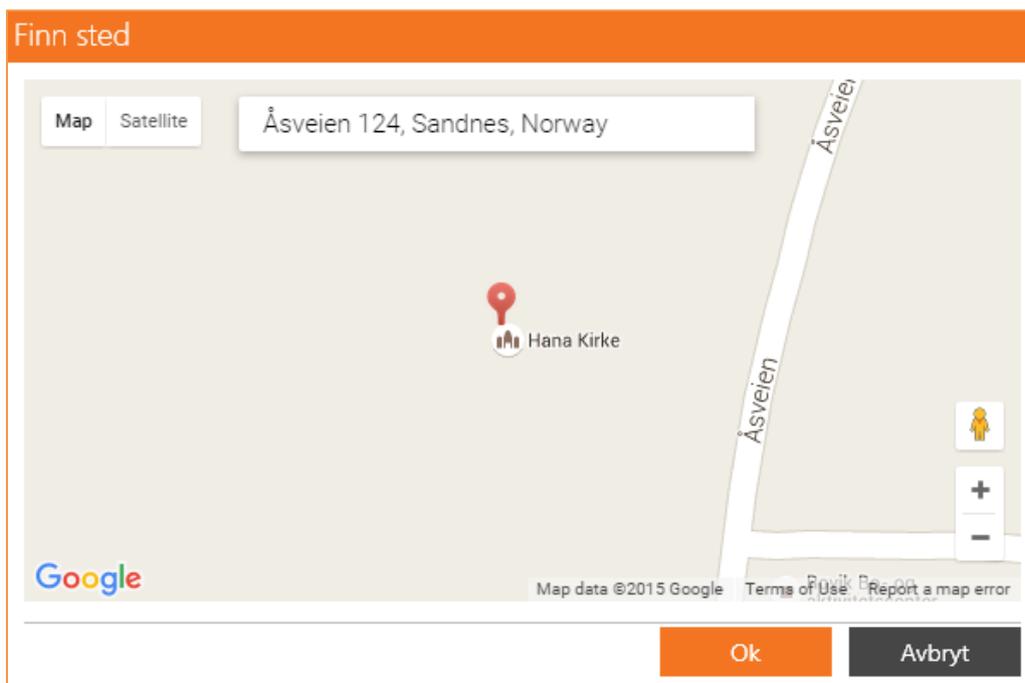
Finn Sted

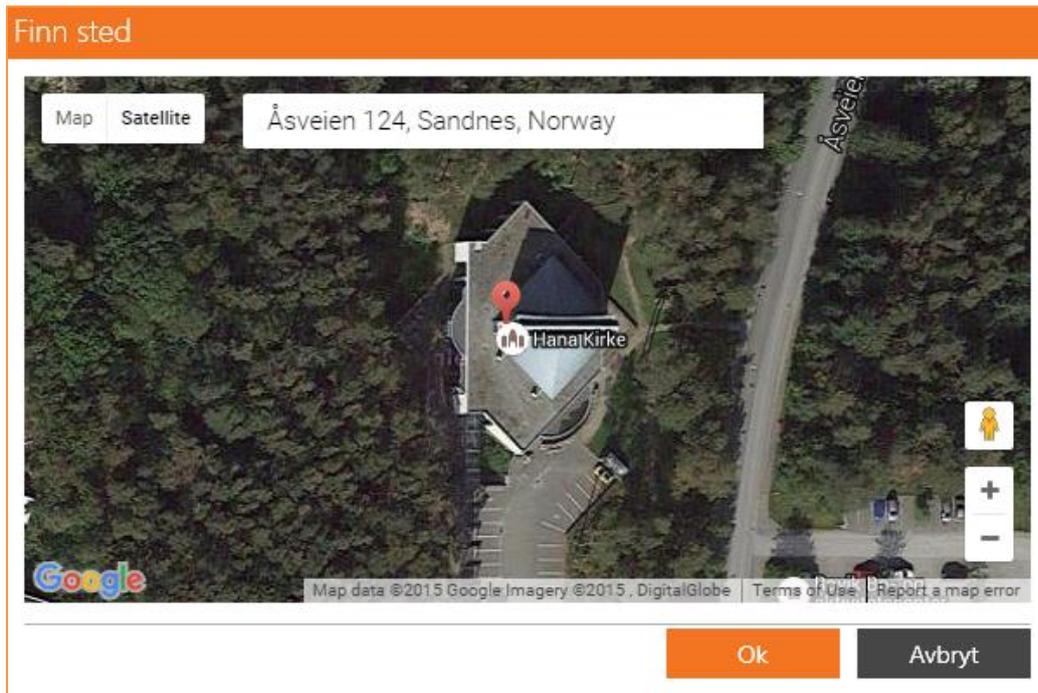
Klikk knapp «Finn sted» og skriv inn adressen til aktuell kirke:

Velg det adressealternativet som er det riktige:

Klikk «Satellite» om du vil skifte til satellitt-visning:

Du kan finjustere posisjonen ved å flytte på «pin» i kartet. Klikk «OK». Koordinater for valgt lengde- og breddegrad er nå synlige i Småskjerm-vinduet:

 Finn sted
 Breddegrad:
 Lengdegrad:

Gi et navn til lokasjonen:

Sted:	Hana kirke	Fra:	15.11.2015	Last opp Slett <input checked="" type="button" value="Merk alle"/>
Hendelse:	2015.11.15 - Hovedgudstjeneste med dåp - H	Til:	16.11.2015	

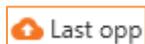
Gi et navn på hendelsen/gudstjenesten:

Som standard brukes navn på aktuelt gudstjenestedokument.

Velg dato fra/til innholdet skal være tilgjengelig:

Innholdet vil være tilgjengelig i fra og til de datoene som velges.

Last opp - Publisert

Klikk knapp «Last opp». Nå publiseres det valgte innhold til et sted hvor det kan gjenfinnes av en mobiltelefon eller et nettbrett som befinner seg på det aktuelle stedet.

Klikker du «Last opp» igjen vil det som tidligere er publisert til denne gudstjenesten bli erstattet.

Slett publisert innhold

Klikk knappen «Slett» for å slette innhold som er publisert.

Småskjerm på mobil/nettbrett

Mobiler som støttes

App-er for Småskjerm finnes for Android, Windows Phone og iPhone. Søk etter Agrando på de respektive «storene». Appen heter «i Kirken».

Appen på Iphone/iOS

Her vises hvordan appen ser ut og hva den gjør på en iPhone. Appene for Windows Phone og Android er identiske i funksjonalitet – men har sine særpreg i hvordan funksjonalitet tilbys.

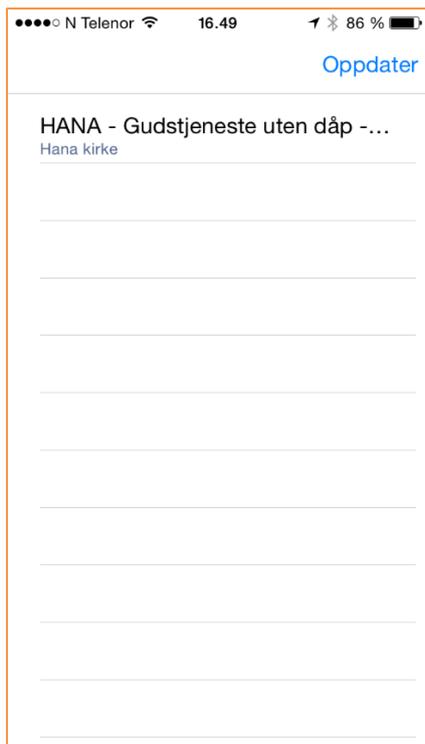
Start appen

Slik ser ikonet for appen ut i norsk versjon:

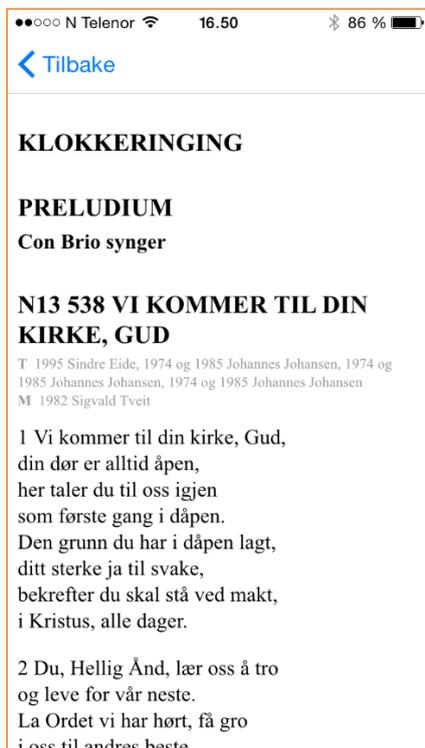
Start appen.

Dersom det finnes noe innhold på den aktuelle geografiske posisjon, vil dette vises slik:

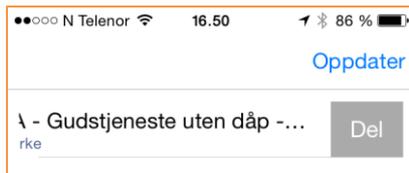
Se innhold

Klikk på aktuelt innhold som finnes – og innholdet vises:

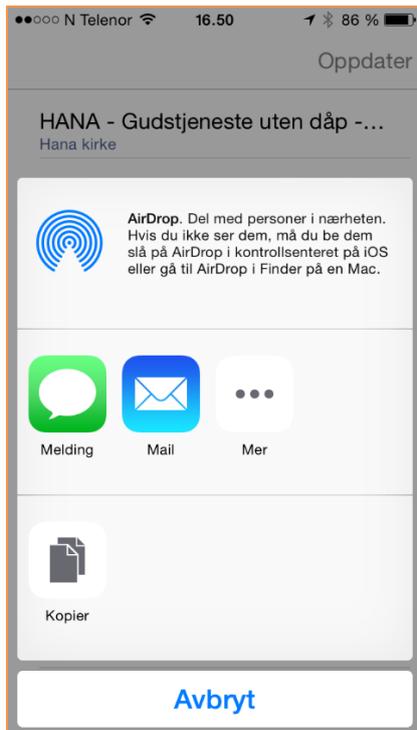

Del innhold

Innholdet kan deles (send lenke til) en venn. På iPhone dra du til venstre og knappen «Del» vises:

Klikk «Del» og du får standardskjermen for deling/videresending på iPhone:

På Android og Windows Phone tilbys samme funksjonalitet.

9. Bibliotek

Bla i biblioteket

Klikk flippen «Bibliotek»:

The screenshot shows the LabOra Verksted web application. The top navigation bar includes 'Bibliotek', 'Kirkeåret', and 'TEST 2017.09.03 - Hovedgudstjeneste - 13 sit'. The left sidebar contains a search bar and a tree view of resources, with 'Salmebok 2013' selected. The central area displays a list of hymns, including 'N13 001 Herre Gud, ditt dyre navn' and 'N13 002 Folkefrelser til oss kom'. The right panel shows the lyrics for the selected hymn, '1 Herre Gud, ditt dyre navn og ære over verden høyt i akt skal være, og alle sjele, de trette træe, alt som har mæle, de skal fortelle din ære.'

Her finner du alle ressursene du har tilgang til gjennom labOra Verksted. Det er samme bibliotek som vises når du velger «Velg innhold» på et ledd i en gudstjeneste.

Søk i biblioteket

Biblioteket har en kraftig søkefunksjon. Søk omfatter ikke Bibler i biblioteket. Bibler har en egen søkefunksjon.

Start søk

Start å skrive i søkefeltet, og søket starter av seg selv:

Bruke knappene «Forrige» og «Neste» til å bla i sidene med søkeresultater. De beste treffene vises først – resultatet er altså en prioritert liste.

Avgrense søk

Søk kan avgrenses til hvilken som helst del av Biblioteket ved å krysse av valget «Søk bare i» oppe til venstre i søkevinduet:

Prioritert søkeresultat

Tallet til høyre for søkeresultat gir et uttrykk for hvor godt treffet er.

Klikk «x» i søkefeltet for å gå tilbake til visning av hele biblioteket.

Bruk av «wildcards»

Bruk «*» for å søke etter flere tegn. Test* finner både teste, tester og testen.

Bruk “?” for å søke etter ett tegn. Te?t finner både telt og test.

Avansert søk

Biblioteket støtter også mange avanserte søke-parameter. Noen av parameterne beskriver vi her:

OR

«kirkens hus» OR kirkens finner alle dokumenter som inneholder kirkens hus ELLER bare ordet kirken. I stedet for OR kan en skrive | |.

AND

«kirkens hus» AND «kirkens tak» finner dokumenter som BÅDE inneholder «kirkens hus» OG «kirkens tak». I stedet for AND kan en skrive &&.

+

+kirkens hus finner dokumenter som MÅ inneholde ordet «kirkens» og KAN inneholde ordet «hus».

-

«kirkens hus» -«kirkens tak» finner alle dokumenter som inneholder «kirkens hus» som IKKE inneholder «kirkens tak».

www.gudstjeneste.no

Under denne grenen finner du ressurser som din organisasjon har lisens på fra Eide forlag. Det kan være:

Du må ha lisens fra Eide forlag på disse ressursene, og du må ha registrert ditt lisensnummer fra Eide forlag i Innstillinger i labOra Verksted. Registrering av lisensnummer beskrives i avsnitt [Innstillinger](#).

Salmebok 2013

Velg grenen «Salmebok 2013»:

Søke i salmeboken

Du kan søke på NUMMER, TITTEL og FRITEKST. Treff på tittel har prioritet foran fritekst.

Søket starter mens du skriver – eller om du trykker <ENTER>.

MERK:

Dersom du søker etter flere ord UTEN klammer, er det et OR-søk:

Søk etter: verdlaust vert alt

Gir dette resultat:

The screenshot shows a search interface with the following elements:

- Search Bar:** Contains the text "verdlaust vert alt".
- Search Results (Left Panel):**
  - 1. Nattverd utanom høgmesse Alt. I (1.7) - /Ressurser Nynorsk/Liturgi/ Liturgi NN/Gudstjenester ubundne av kyrkjeåret. Includes text: "[.] som vert gjeven for dykk;" og: "Denne kalken er [...] som vert utrent for dykk til forlating for".
  - 2. Nattverd utanom høgmesse Alt. II-2 (1.5) - /Ressurser Nynorsk/Liturgi/ Liturgi NN/Gudstjenester ubundne av kyrkjeåret. Includes text: "[.] utanom høgmesse ALT [...] di hand og mettar alt levande med det som".
  - 3. N13 720 Alt som lever, alt som trues (1.4) - Norsk salmebok. Includes text: "Norsk salmebok/Forbønner og ordsjøl for livet. 1.1.2.88 med lever, alt som trues, alt som er gjeve".
  - 4. N13 629 Langt bortom rømd som blånar^{1,3} (1.3) - /Norsk salmebok. Includes text: "[.] sin Far. 2 Verdlaust vert alt i".
  - 5. NoS 386 Langt bortom rømd som blånar (1.3) - /Salme/Sangbøker/Salmeboken BM/Alle salmer/NoS. Includes text: "[.] sin Far. Verdlaust vert alt i verdi, maktaus".
  - 6. NoS 386 Langt bortom rømd som blånar (1.3) - /Salme/Sangbøker/Salmeboka NN/Alle Salmar/NoS. Includes text: "[.] sin Far. Verdlaust vert alt i verdi, maktaus".
  - 7. Nattverd utanom høgmesse Alt. II-1 (1.1) - /Ressurser Nynorsk/Liturgi/ Liturgi NN/Gudstjenester ubundne av kyrkjeåret. Includes text: "[.] som vert gjeven for dykk. Gjer dette til minne om [...] som vert utrent for dykk til forlating for syndene".
  - 8. S08 2298 Alt for Jesu fot jeg legger (1.1) - /Eides salmedatabase. Includes text: "[.] Altu fot jeg legger, alt hva jeg her [...] vil gi deg alt jeg vil gi deg".
- Page Info:** "Side 1 av 290", "2896 treff - 379 ms".
- Right Panel:**
  - Buttons: Kopier, Tekst, Utskrift (B), Presentasjon (B).
  - Language: Bokmål, Instrumental.
  - Text:
    - 1 Alt som lever, alt som trues, alt som er blitt knust til skår, bærer vi til deg, vår Skaper, jordens sår er dine sår. O Herre, vi ber for din lidende verden.
    - 2 Vi som fikk vårt liv som gave, har trådt livet under fot. Vi har brutt din viljes lover i vårt blinde overmote. O Herre, som skyldnere ber vi om nåde.
    - 3 Gud, du ser din skapnings lengsel etter dagen du lar gry, når det skapte, løst fra trell dom, skal se jorden født på ny. O Herre, la håpet få leve i verden!

Søk etter «verdlaust vert alt» gir dette resultat:

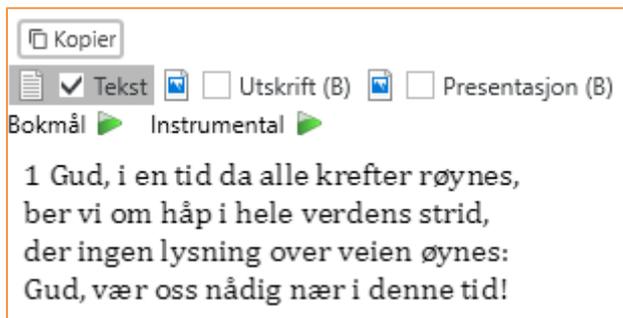
The screenshot shows a search interface with the following elements:

- Search Bar:** Contains the text "verdlaust vert alt" with quotes.
- Search Results (Left Panel):**
  - 1. N13 629 Langt bortom rømd som blånar^{1,9} (1.9) - /Norsk salmebok. Includes text: "[.] sin Far. 2 Verdlaust vert alt i".
  - 2. NoS 386 Langt bortom rømd som blånar (1.9) - /Salme/Sangbøker/Salmeboken BM/Alle salmer/NoS. Includes text: "[.] sin Far. Verdlaust vert alt i verdi, maktaus".
  - 3. NoS 386 Langt bortom rømd som blånar (1.9) - /Salme/Sangbøker/Salmeboka NN/Alle Salmar/NoS. Includes text: "[.] sin Far. Verdlaust vert alt i verdi, maktaus".
- Page Info:** "Side 1 av 1", "3 treff - 346 ms".
- Right Panel:**
  - Buttons: Kopier, Tekst, Utskrift (B), Presentasjon (B).
  - Language: Nynorsk, Instrumental.
  - Text:
    - 1 Langt bortom rømd som blånar, lenger enn soler går, høgre enn stjerner strålar, den barnlege bøni når! Åndi frå skuggestrender lyfter sitt vengepar, bankar på himmelporten og søkjer sin heim, sin Far.
    - 2 Verdlaust vert alt i verdi, maktaus kvar jordisk ven, sjeli finn ro og feste åleine i himmelen. Såraste sorg skal stilna, mørker til morgon snu, berre du trutt vil vandra på bøni si himmelbru.
    - 3 Veikaste barn som vender hjarta til Herren sterk, maktar langt meir enn kjemper som lit på sitt eige verk! Måtte me alltid minnast kvar me i verdi går, at til Guds eige hjarta den barnlege bøni når.

Navigere i salmeboken

Du kan også *navigere* i innholdsregisteret og se alle salmer som tilhører valgt avsnitt i innholdsregisteret.

Kopier salme

Du kan velge å ta med tekst og/eller noter til aktuell salme. Klikk «Kopier» for å kopiere valgt salme (tekst og/eller noter). Merk at til de fleste salmer kan en velge mellom to format notebilder:

- Notebilde optimalisert for utskrift.
- Notebilde optimalisert for skjerm-visning.

Et notebilde kan du kopiere og lime rett inn i f.eks. MS Word:

1 Jeg synger meg en blå, blå salme
når dagen svinger hatten til farvel
og ror med sakte åretak mot strender
dit alle dager ror når det blir kveld.
Da søker jeg min hvile
ved treets trygge rot
mens sankthansormer gløder grønt
i gresset ved min fot.
Da synger jeg min salme.

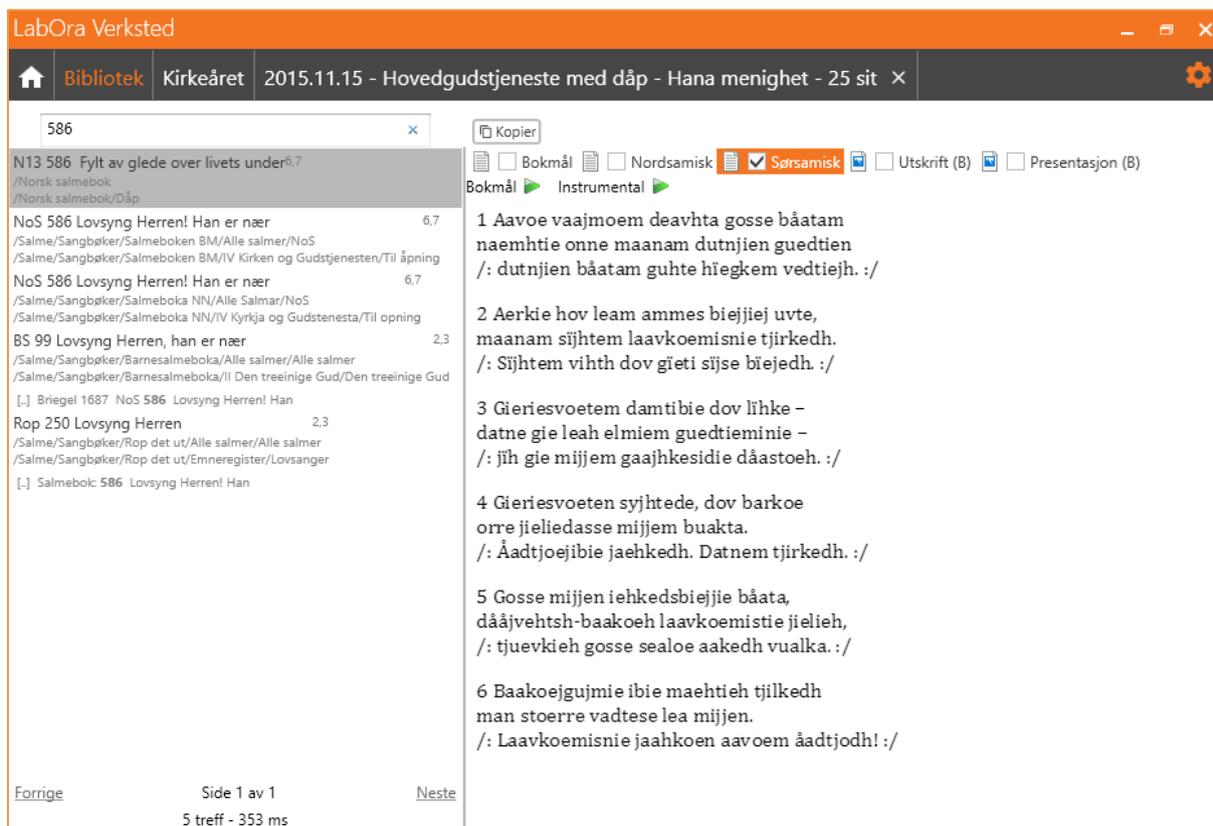
MERK:

Nødvendig rapportering til Eide forlag om bruk av salmen skjer i det øyeblikk du klikker på «Kopier» eller «Bruk denne».

Hent ønsket målform/språk

For salmer som har flere målformer/språk, kan du velge målform/språk du vil hente teksten fra.

Eksemplet nedenfor viser salmen N13 586 «Fylt av glede». Salmen finnes i N13 på bokmål, nordsamisk og sørsamisk. Det er mulig både å hente EN av tekstene eller krysse av i alle om du ønsker alle tre tekstene.

LabOra Verksted

Bibliotek Kirkeåret 2015.11.15 - Hovedgudstjeneste med dåp - Hana menighet - 25 sit

586

Kopier

Bokmål Nordsamisk Sørsamisk Utskrift (B) Presentasjon (B)

Bokmål Instrumental

N13 586 Fylt av glede over livets under^{6,7}
/Norsk salmebok
/Norsk salmebok/Dåp

NoS 586 Lovsyng Herren! Han er nær 6,7
/Salme/Sangbøker/Salmeboken BM/Alle salmer/NoS
/Salme/Sangbøker/Salmeboken BM/IV Kirken og Gudstjenesten/Til åpning

NoS 586 Lovsyng Herren! Han er nær 6,7
/Salme/Sangbøker/Salmeboka NN/Alle Salmar/NoS
/Salme/Sangbøker/Salmeboka NN/IV Kyrkja og Gudstjenesta/Til opning

BS 99 Lovsyng Herren, han er nær 2,3
/Salme/Sangbøker/Barnesalmeboka/Alle salmer/Alle salmer
/Salme/Sangbøker/Barnesalmeboka/II Den treeinige Gud/Den treeinige Gud

[.] Briegel 1687 NoS 586 Lovsyng Herren! Han

Rop 250 Lovsyng Herren 2,3
/Salme/Sangbøker/Rop det ut/Alle salmer/Alle salmer
/Salme/Sangbøker/Rop det ut/Emneregister/Lovsanger

[.] Salmebok: 586 Lovsyng Herren! Han

1 Aavoe vaajmoem deavhta gosse baaatam
naemhtie onne maanam dutnjien guedtien
/: dutnjien baaatam guhte hiegem vedtiejh. :/

2 Aerkie hov leam ammes biejjie uvte,
maanam sijhtem laavkoemisnie tjirkedh.
/: Sijhtem vihth dov gietai sijse biejedh. :/

3 Gieriesvoetem dantbie dov lihke -
datne gie Leah elmiem guedtieminie -
/: jih gie mijjem gaajhkesidie daastoeh. :/

4 Gieriesvoeten syjhtede, dov barkoe
orre jieliedasse mijjem buakta.
/: Aadtjoejibie jaehkedh. Datnem tjirkedh. :/

5 Gosse mijjen iehkedsbiejjie baaata,
daajvehtsh-baakoeh laavkoemistie jielieh,
/: tjuevkieh gosse sealoe aakedh vualka. :/

6 Baakoejgumie ibie maehtieh tjilkedh
man stoerre vadtese lea mijjen.
/: Laavkoemisnie jaahkoen aavoem aadtjodh! :/

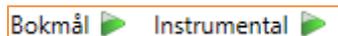
Forrige Side 1 av 1 Neste
5 treff - 353 ms

Hør salmen sunget

Klikk knappen «Bokmål» (eventuelt Nynorsk) for å høre salmen sunget.

Hør instrumental

Klikk knapp «Instrumental» for å høre salmen spilt.

Liturgisk musikk 2020

Under grenen «Liturgisk musikk 2011» og «Liturgisk musikk 2020» finner du gudstjenestemusikken slik den er tilgjengelig på www.gudstjeneste.no:

The screenshot shows the LabOra Verksted interface. On the left is a navigation menu with categories like 'Bibliotek' and 'Kirkeåret'. A search bar is at the top. The main content area displays a list of liturgical music items, with 'Bønnerop KYRIE (NN)' selected. To the right, the musical score for 'Bønnerop KYRIE Bønnerop – Allmenn serie 1' is shown, featuring three staves of music with lyrics in Norwegian: 'A: Ky - ri - e e - le - i - son. Gud Fa - der, mis - kun - na deg.' and 'Kris - te e - le - i - son. Her - re Krist, mis - kun - na deg.' The interface also includes options for 'Utskrift (N)' and 'Presentasjon (N)'.

Målform liturgisk musikk

Mye av den liturgiske musikken er tilgjengelig i flere målformer/språk (Bokmål – Nynorsk – Latin). Velg målform/språk du vil se/hente der flere målformer er tilgjengelige.

Noter for Utskrift eller Presentasjon

Det finnes til all liturgisk musikk to versjoner notebilder:

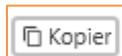
- Optimalisert for Utskrift
- Optimalisert for Presentasjon

Velg hvilken versjon du vil se, sette inn eller kopiere:

Utskrift (N)
 Presentasjon (N)

Bønnerop KYRIE Bønerop – Allmenn serie 1 M Trond H.F. Kverno	
Bønnerop KYRIE Bønerop – Allmenn serie 2 M Mari Tesdal Hinze	A: Ky - ri - e e - le - i - son. Gud Fa - der, mis - kun - na deg.
Bønnerop KYRIE Bønerop – Allmenn serie 3 M Trond H.F. Kverno	
Bønnerop KYRIE Bønerop – Serie for fasteti M Terje Kvam	Kris - te e - le - i - son. Her - re Krist, mis - kun - na deg.
Bønnerop KYRIE Bønerop – Serie for festtid M Trond H.F. Kverno	

Kopier liturgisk musikk

Klikk «Kopier» for å få et høykvalitets notebilde som kan limes inn i f.eks. MS Word eller hvilket som helst annet Windows-program.

Hør liturgisk musikk sunget (bare tilgjengelig for Liturgisk musikk 2011)

Klikk på knapp «Nynorsk» (ev. Bokmål) for å høre aktuell musikk sunget.

Bibler

Under grenen «Bibler» finner du de bibel-utgavene som er tilgjengelige gjennom labOra Verksted.

Navigering

Velg bibel og bok du vil lese:

☰ Bibler

- ➔ Bibel 2011 - Bokmål
- ➔ Bibel 2011 - Nynorsk
- ➔ Bible des Peuples
- ➔ Swedish 1917 Version
- ➔ The Greek New Testament: SBL Edition
- ➔ The King James Version of the Holy Bible
- ➔ World English Bible

Klikk for side-modus.

Klikk for to-side modus.

Klikk for rullende lese-modus.

Klikk for å skalere tekststørrelsen.

Klikk (nede til venstre) for å søke i gjeldende bibel.

Søk i Bibel

Klikk på søkesymbolet nede til venstre i vinduet med bibelteksten for å starte søk i bibelteksten

Klikk på de små pilene for å bla mellom treffene i søket:

Egne ressurser i Biblioteket

Det er enkelt å opprette sin egen ressurs-samling – som automatisk blir tilgjengelig både i biblioteket (og dermed også som mulig alternativ i planlegging av en gudstjeneste).

Opprett rotmappe

Opprett en rotmappe for slike ressurser. Bruk av Dropbox eller andre tilsvarende tjenester gjør det mulig å nå disse ressursene fra ulike lokasjoner (hjemme eller på kontoret) – og/eller dele denne mappen med andre brukere av labOra Verksted du vil dele ressursene med.

Se hovedavsnitt «Innstillinger – Egne ressurser» for å sette opp en mappe med egne ressurser.

Opprette egne dokumenter

I rotmappen for egne ressurser kan du opprette så mange undermapper du vil – og de blir tilgjengelige i labOra Verksted. I hver enkelt mappe kan du ha ubegrenset antall tekstfiler (TXT-filer). Her kan du for eks. opprette og vedlikeholde sangsamlinger som brukes hos dere – som ikke er tilgjengelige via noen av de tilgjengelige sangbok-samlingene. LabOra Verksted vil automatisk anvende riktig skrifttype på disse ressursene når de brukes i en gudstjeneste eller kopieres til annen bruk fra biblioteket.

LabOra Verksted

Bibliotek Kirkeåret 2015.11.15 - Hovedgudstjeneste med dåp - Hana menighet - 25 sit

Søk ... Kopier

- ⊖ Mine ressurser
  - Engelske sanger
  - Liturgiske tekster**
  - Norske sanger
  - Svenske sanger
  - Taize
- ⊖ Mine kjøpte ressurser
- ⊖ www.gudstjeneste.no
- ⊖ Resurser Bokmål
- ⊖ Resurser Nynorsk
- ⊖ Andre Resurser
- ⊖ Salme/Sangbøker
- ⊖ Bibler
  - ⊖ Bibel 2011 - Bokmål
    - 1. Mosebok
    - 2. Mosebok
    - 3. Mosebok
    - 4. Mosebok
    - 5. Mosebok
    - Josva
    - Dommerne
    - Rut
    - 1. Samuelsbok
    - 2. Samuelsbok
    - 1. Kongebok
    - 2. Kongebok

CHURCH OF NORWAY WEDDING SE
De 10 bud
Eat this bread
Frans av Assisis bønn
Herren velsigne deg
Kjære Gud, vi ber om nåde
Kyrie, Herre tilgi oss
Magnificat (Luk2)
Salme 139 (veksellesning)
Salme 51,3-11
Salme 8
Speiderbønnen
Speiderloven
Syndsbekjennelsen
Trosbekjennelsen
Våre hjerter åpner vi

Herre! Gjør meg til redskap for din fred! La meg bringe kjærighet der hatet rår, La meg bringe forlatelse der urett er begått, La meg skape enighet der uenighet rår, La meg bringe tro der tvilen rår, La meg bringe sannhet der villfarelse rår, La meg bringe lys der mørke ruger, La meg bringe glede der sorg og tyngsel rår!

Å Mester! La meg ikke søke så meget å bli trøstet som å trøste, Ikke så meget å bli forstått som å forstå, Ikke så meget å bli elsket som å elske! For det er gjennom å gi at man får, Det er ved å glemme seg selv at man finner seg selv, Det er ved å tilgi andre at man selv får tilgivelse! Det er ved å dø at man oppstår til evig liv! Amen.

10. Kirkeåret

Klikk på flippen «Kirkeåret»:

The screenshot shows the LabOra Verktsted interface. On the left is a calendar grid for the period from 9. nov. 2015 to 13. des. 2015. The days are color-coded by liturgical color: green for Ordinary Time, purple for Advent, and orange for the 1st Sunday of Advent (29. nov. 2015). The right panel displays the liturgical text for the 1st Sunday of Advent, including the Gospel (Matt 21,10-17) and the Epistle (Johannes' åpenbaring).

Kalenderen viser liturgisk farge for dagene i kirkeåret.

Klikk på en søndag for å slå opp i høyre panel:

- Lesninger
  - Evangeliet
  - Epistel tekst
  - GT tekst
  - Søndagens salme fra Salmenes bok.
- Dagens bønn

TIPS: Dobbeltklikk på en dato for å lage en ny gudstjeneste på aktuell dato.

11. Innstillinger

LabOra Verksted har ikke mange innstillinger. Systemet ordner det meste selv. Men noen få innstillinger finnes, og disse er viktige.

Klikk knappen «Innstillinger»:

LabOra Verksted

Bibliotek Kirkeåret 2015.11.15 - Hovedgudstjeneste med dåp - Hana menighet - 25 sit

mandag	tirsdag	onsdag	torsdag	fredag	lørdag	søndag
9.nov. 2015 Ma e 24 s e	10.nov. 2015 Ti e 24 s e	11.nov. 2015 On e 24 s e	12.nov. 2015 To e 24 s e	13.nov. 2015 Fr e 24 s e	14.nov. 2015 Lø e 24 s e	15.nov. 2015 25 sit
16.nov. 2015 Ma e 25 s e	17.nov. 2015 Ti e 25 s e	18.nov. 2015 On e 25 s e	19.nov. 2015 To e 25 s e	20.nov. 2015 Fr e 25 s e	21.nov. 2015 Lø e 25 s e	22.nov. 2015 KrKo
23.nov. 2015 Ma e KrKo	24.nov. 2015 Ti e KrKo	25.nov. 2015 On e KrKo	26.nov. 2015 To e KrKo	27.nov. 2015 Fr e KrKo	28.nov. 2015 Lø e KrKo	29.nov. 2015 1sia
30.nov. 2015 Ma e 1sia	1.des. 2015 Ti e 1sia	2.des. 2015 On e 1sia	3.des. 2015 To e 1sia	4.des. 2015 Fr e 1sia	5.des. 2015 Lø e 1sia	6.des. 2015 2sia
7.des. 2015 Ma e 2sia	8.des. 2015 Ti e 2sia	9.des. 2015 On e 2sia	10.des. 2015 To e 2sia	11.des. 2015 Fr e 2sia	12.des. 2015 Lø e 2sia	13.des. 2015 3sia

1. søndag i adventstiden

Lesninger Bønner

1. SØNDAG I ADVENTSTIDEN

EV III Matt 21,10-17

Det står skrevet i evangeliet etter Matteus:

Da Jesus dro inn i Jerusalem, ble det uro i hele byen, og de spurte: «Hvem er dette?» Og mengden svarte: «Det er profeten Jesus fra Nasaret i Galilea.»

Så gikk Jesus inn på tempelplassen og jaget ut alle dem som solgte og kjøpte der. Han veltet pengevekslernes bord og duehandlernes benker og sa til dem: «Det står skrevet: Mitt hus skal kalles et bønnens hus. Men dere gjør det til en røverhule.»

På tempelplassen kom noen blinde og lamme til ham, og han helbredet dem. Men da overprestene og de skriftlærde så undrene han gjorde og hørte barna som ropte i helligdommen: «Hosianna, Davids sønn!» ble de forarget og spurte ham: «Hører du hva de sier?» «Ja», svarte Jesus. «Har dere aldri lest:

Fra småbarns og spedbarns munn har du latt lovsang lyde!»

Så forlot han dem og gikk ut av byen, til Betania. Der ble han natten over. Slik lyder det hellige evangelium.

matt 21,10-17

EP III Åp 3,19-22

Det står skrevet i Johannes' åpenbaring:

Jeg refser og irttesetter alle dem jeg har kjær. La det bli alvor og vend om! Se, jeg står for døren og banker. Om noen hører min røst og åpner døren, vil jeg gå inn til ham og holde måltid, jeg med ham og han med meg.

Den som seirer, vil jeg la sitte sammen med meg på min trone, slik jeg selv har seiret og satt meg med min Far på hans trone.

Dette vinduet vises:

Innstillinger

Generelt

Maler: C:\Users\dagfinn\Dropbox\LabOra Verksted\Maler LabOra Verk ...

Dokumenter: C:\Users\dagfinn\Dropbox\LabOra Verksted\Dokumenter LabO ...

Mine ressurser: C:\Users\dagfinn\Dropbox\LabOra Verksted\Mine ressurser ...

Send loggfil Åpne loggfil

www.gudstjeneste.no

Lisensnummer 303-40302

Ok Avbryt

Plassering av maler/gudstjenesteordninger

Velg sti der labOra Verksted skal lagre alle gudstjenestemaler du lager. Bruk av Dropbox eller andre tilsvarende tjenester gjør det mulig å nå malene fra ulike lokasjoner (hjemme eller på kontoret) – og/eller dele denne mappen med andre brukere av labOra Verksted du vil dele maler med. Kan også peke til et felles filområde.

Plassering av dokumenter

Velg sti der labOra Verksted skal lagre alle gudstjenester du lager. Bruk av Dropbox eller andre tilsvarende tjenester gjør det mulig å nå dokumentene fra ulike lokasjoner (hjemme eller på kontoret) – og/eller dele denne mappen med andre brukere av labOra Verksted du vil dele dokumenter med. Kan også peke til et felles filområde.

Plassering av «Mine ressurser»

Du kan opprette en mappestruktur med egne ressurser som automatisk blir tilgjengelige i labOra Verksted. Her velger du rot-mappe for disse ressursene. Kan også peke til et felles filområde. Les mer om dette i hovedavsnitt [Bibliotek – Egne ressurser](#).

Loggfiler

Valgene «Send loggfil» og «Åpne loggfil» er valg du skal bruke under veiledning fra LabOra support.

www.gudstjeneste.no – lisensnummer

Fyll inn lisensnummeret din organisasjon har fått fra Eide forlag. Dette er nødvendig for å få tilgang til ressursene fra www.gudstjeneste.no i labOra Verksted. **LabOra Verksted må startes på nytt når lisensnummer er lagt inn eller endret.**

MERK: Lisensnummer må fylles inn UTEN mellomrom eller andre skille tegn.

12. Ekskurs: Eksempel på notater til en ordning

Notater er et godt verktøy for å opprettholde bevisstheten om valg som er gjort av menighetsråd og menighetsmøte om de lokale grunnordninger.

Eksempler fra en menighet på notater til mal for lokal grunnordning

Fra en konkret menighet har vi hentet ut eksempler på Notater til en mal. Notatene har bakgrunn i vedtaksdokumentene for den lokale grunnordning.

Notat til Informasjon om dagen

Menigheten ønskes velkommen med en kort hilsen og informasjon om gudstjenesten av en lek gudstjenestemedarbeider - etter sammenringing og før bønneslag.

Inn- og utgangsprosesjon brukes på gudstjenester med dåp, familiegudstjenester og konfirmasjoner. Vi bruker prosesjonskors eller – lys ut fra dagen og kirkeåret. Liturg velger.

Notat til Inngangssalme

Menigheten oppfordres til å stå under inngangssalme og avslutningssalme, og evt. under salmen etter prekenen, hvis naturlig ut fra salmens karakter.

Notat til Samlingsbønn

Samlingsbønnen bes av en medliturg eller av hele menigheten.

Når syndsbejennelsen er lagt til samlingsdelen, bes samlingsbønnen av en medliturg, mens hele menigheten ber syndsbejennelsen.

Notat til Kyrie

I fastetiden bør en form for kyrielitani brukes, ellers velger liturg hvilket kyrie som skal brukes.

Notat til Gloria

Vi ønsker variasjon i Gloria, gjerne utvidet med en lovsang.

Velges av liturg.

Andre egnede lovsanger kan også brukes.

Notat til Hjertesang (innslag for barn før Første lesning)

Innslag/overgang - med tanke særlig på barn:

Hjertesang – en sang om Guds kjærlighet. På alle gudstjenester, uavhengig av om det er søndagsskole.

Markering av at søndagsskolen begynner: Søndagsskolesangen "Sprell levende unger!"

Notat til Hallelujavers

Vi bruker normalt Hallelujavers før evangelielsesningen, og også etter – når det er naturlig ut fra teksten. Halleluja fra NoS 194 (Dine hender), eller annet Halleluja.

Notat til Evangelium

Kan ha form som evangelielsesningen på høytidsdager.

Notat til Trosbekjennelsen

Apostolicum er normalordning, i fastetida med forsakelsen. På høytidsdager brukes Nicaenum.

Notat til Salme etter Trosbekjennelsen

Kan synges stående hvis naturlig ut fra salmens karakter.

Notat til Kunngjøringer

Det kan være kortfattede kunngjøringer etter salme etter preken. Mest mulig informasjon skal stå på program.

Notat til Forbønn

Vi ønsker stor variasjon, varierer mellom de ulike alternativene, og ønsker økt bruk av lokalt utformet forbønn. Forbønnen forberedes og ledes normalt av forbønnsgruppe, evt husfelleskap.

Notat til Takkoffer

Vi ønsker stor variasjon, varierer mellom de ulike alternativene, og ønsker økt bruk av lokalt utformet forbønn. Forbønnen forberedes og ledes normalt av forbønnsgruppe, evt husfelleskap.

Notat til Nattverdmåltidet

Som nattverdbråd kan det brukes syret (gjæret)brød, men oblater brukes ved intinksjon.

Fram til at syret, glutenfritt brød kan skaffes, brukes:

En oppskrift på nattverdbråd:

5 dl lunket vann, 50 gr gjær, 1 ss honning, 4 ss olje, Litt salt , 1 kg mel

Heves som alminnelig hvetedeig. Den deles i 16 deler, rulles som boller, kjevles flate og heves. Stekes ved 275 grader i ca 8 min. Kan fryses.

Nattverdutdelingen skjer normalt ved to stasjoner og på to måter, med kneling og bruk av særkalker ved alteret, og intinksjon i midtgangen.

Ved gudstjenester der det bare er en nattverdstasjon, alterneres det mellom de to måtene fra uke til uke.

Notat til Fredshilsen pax

Vi hilser på hverandre med Guds fred som normalordning. Kan introduseres med enkle forklarende ord.

Notat til Du Guds Lam agnus dei

Synges FØR utdelingen begynner.

Notat til Utdeling

Salmer og/eller musikk.

Kan være personlig forbønn og bønnevandring/lystenning parallelt.

Mer om bruk av notater i gudstjenesteordninger

Notater i malene er nyttig til mange formål:

Opprettholde bevissthet om den lokale grunnordning

Det er fort gjort at de prosesser en har hatt rundt fastlegging av lokal grunnordning glemmes i den ukentlige planlegging av gudstjenester. Notater i malen gir hjelp til dette.

Samme informasjon til alle

Om en lagrer malene i labOra Verksted på et felles lagringsområde, sørger en for at alle som arbeider med planlegging av gudstjenester har tilgang til samme informasjon.

Informasjon og hjelp til vikarer

Vår nye gudstjenesteordning basert på lokalt FORSKJELLIGE grunnordninger er en utfordring for enhver vikar! God bruk av notatet i en Verksted-mal kan gi vikaren all informasjon som trengs for å planlegge en gudstjeneste som *faktisk* er basert på den aktuelle menighets lokale grunnordning. Send Verksted-malen til vikaren!

Tjeneste i prostiet – felles mal-bibliotek

De fleste prester ansettes nå i prostiet og vil jevnlig også gjøre tjeneste andre steder enn sitt særskilte tjenesteområde. Dersom prostiet bygger opp et felles mal-bibliotek med de lokale grunnordningene for de forskjellige menighetene, vil alle kunne ha tilgang til disse – og planlegge den aktuelle gudstjenesten i Verksted.